

L'ESTEL

de Mallorca

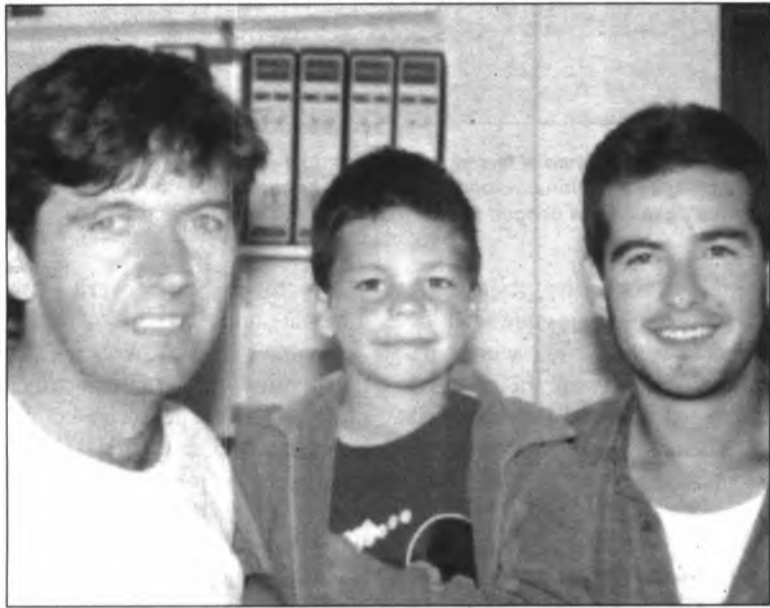
ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

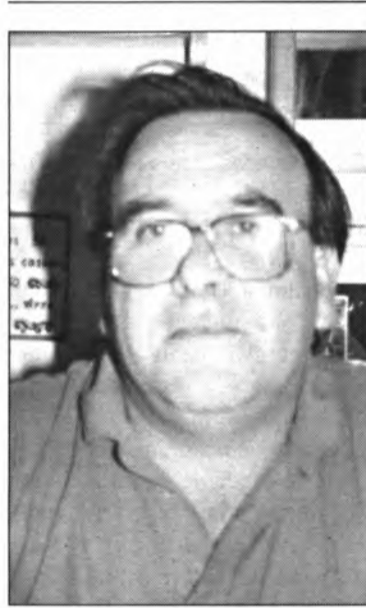
ANY XIV. NÚMERO 317

15 DE JUNY DE 1995

PREU: 200 PTS

N'Antoni Cànoves i en Màrius Bassulto són els amos de l'Auto Escola Son Servera. Tots els serverins i qualcun de Cala Millor aprenen a conduir en aquest lloc. A la fotografia els veim amb en LLuc, l'hereu de n'Antoni.

En Lluís Martínez és l'amo de la Cafeteria El Candil, a Cala Millor. A més de begudes serveix pa amb oli i plats combinats. Per 800 pessetes s'hi menja i s'hi beu.

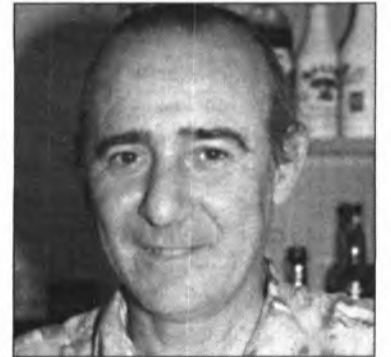
En Miquel Rigo és un dels amos i en Biel Fuster és el cuiner del Restaurant Can Bosco, al moll de Cala Bona. Cuina marinera com el llop torrat, la serviola amb pebres i el calamar de potera són els plats que recomanen. Un restaurant que recomanem als nacionalistes mallorquins quan vagin a Cala Bona. La mitjana a la carta és de 1.500 pessetes. El menú en val 925.

En Joan Galmés, mestre d'obres jubilat, és el president de l'Associació de la Tercera edat de Son Servera. Són uns set-cents socis —sorprenentment la majoria mallorquins— que passen llargues estones al local social. Els qui no tenen família hi dinen per un preu ben econòmic, organitzen conferències i tenen un calendari ben ple d'activitats: els dilluns tenen gimnàstica, els dimarts fan caminades cap a les distintes possessions del terme, els dimecres altra volta gimnàstica, els divendres van al mercat del poble. En una paraula, una associació de gent ben avinguda.

Club Pesca Molinar. El Club de Pesca de la barriada des Molinar de Ciutat continua la seva marxa realitzant totes les proves previstes amb molt d'èxit. A les darreres competicions la classificació ha quedat de la manera que segueix: Dia 24 d'abril a s'Estalella: Pau Castillo, Diego Molina, Josep Roig, Sebastià Forner i Xim Llasú. Dia 14 de maig al cap Falcó: Pau Castillo, Josep Roig, Diego Molina, Pere Badillo i Xim Llasú. El nostre club té el projecte d'organitzar un equip infantil de cara a la pròxima temporada i espera aconseguir el liderat, també en aquesta categoria. Tots els al·lots de menys de 15 anys a qui agradi pescar i que vulguin competir, que se posin en contacte amb el club, o amb en Sebastia Forner (es sastre) o amb en Mateu des Bazar Les Palmeres.

En Miquel Sansó és l'amo de la Pizzeria Arc Iris, a s'Illot. A més de pizzes i hamburgueses, despatxa el llomet de porc a la crema, l'entrecot al pebre bo i altres plats que li comanen. A la carta s'hi menja i beu per unes 1.600 pessetes. El menú en val 700.

SUMARI

- 2 Xafarderies
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 6 Catalunya tota
- 10 Carn Capolada
- 11 Mahatma Gandhi
- 16 Enquesta
- 19 Gloses
- 20 a. c. r.

Especial dedicat a Portocristo i els termes de Sant Llorenç i Son Servera. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i els vos enviarem cada quinze dies.

Xafarderies

• A Mallorca el PP ha tingut 123.289 vots i els altres partits n'han tingut 150.819, això és 27.530 vots més que el PP, de manera que els nacionalistes i els d'esquerres són molts més que ells. I tots anam contra ells!

• Els corruptes, els prepotents, els espanyolistes enemics de Mallorca, més prest o més tard seran arraconats de les institucions mallorquines.

• Perquè la gent no és beneïta, i ha sentit que en Ripoll Bedoya, en Fageda i fins i tot en Canyelles xerraven en foraster en els seus discursos electorals. Això no ha agradat als mallorquins i manco als forasters. Sobretot als forasters a qui aquests discursos els han recordat els dels *senyoritos* castellano-andalusos que els mataben de fam a la seva terra —a la terra dels *senyoritos* com se suposa—, perquè els forasters no en tenien ni un pam de terra a la seva terra. Aquí tenen feina, pis, un tros de terra... viuen bé i estan agraïts a la terra que els ha acollit. Estimen Mallorca i comencen a votar partits mallorquins. Voten partits mallorquins i formen part de les candidatures nacionalistes. N'hi ha prou llegint les candidatures per comprovar-ho.

• Tanmateix a Menorca i a Eivissa el PP ha anat a més. En aquestes illes, *L'ESTEL de Mallorca* hi arriba amb comptagotes. Dues dotzenes d'exemplars a Eivissa i mitja dotzena a Menorca no fan el forat que feim des de fa un bon grapat d'anys a Mallorca, *L'ESTEL*, amb set o vuit mil exemplars cada quinze dies, crea opinió nacionalista, fa que quan hi ha eleccions la gent voti partits nacionals mallorquins. Feim una crida als militants nacionalistes

de les illes germanes perquè ajudin a la difusió de l'únic periòdic independentista de gran tirada, que és *L'ESTEL*, a la seva terra. Si ho trobau oportú, vindrem: entrevistarem els vostres botiguers i regalarem milers d'exemplars a les famílies dels vostres pobles. Sense una premsa nacionalista i en català, l'independentisme, el separatisme, no pot triomfar. Telefonau-nos, amics d'Eivissa i de Menorca.

• Hem estat a Cala Millor i a Cala Bona. I que hi està de ben dissenyat aquest poble! Carrers més bé amples, planta baixa i tres pisos de màxima, primera línia peatonal, segona línia peatonal amb un carrer ample d'uns 800 metres de llargària ple de botigues, tavernes i hotels, bancs per seure, ambient agradable i acollidor, sense xoriços ni estira-bosses i per això mateix sense policies; molta gent que es passeja, que conversa, que viu bé. Hem quedat enamorats de Cala Millor i de la seva gent. Ho volem dir perquè se sàpiga arreu de Mallorca.

• *Maricon qui no ens voti!*, fou un dels eslògans suggerits per Jaume Santandreu a les dones d'ERC a Maria de La Salut. Idò sí que ho han estat de maricons els marians, perquè no han votat la primera candidatura tota de dones que s'ha fet en la història de Mallorca. Sempre hem pensat que les dones duen una casa, un jardí, uns comptes... millor que els homes, i ens hauria fet il·lusió que aquesta candidatura de dones hagués aconseguit una bona quota de poder a l'Ajuntament de Maria. Una altra vegada haurà d'esser.

• Hem estat a la Fira del Llibre, al Passeig del Born de la Ciutat

Els socialistes obrers espanyols de Son Servera encara tenen el feixista José Antonio a una placa de carrer. Al seu costat, hi veim el número u del PSM a les passades eleccions. Esperem que prest hi hagi canvi de nom a alguns carrers de Son Servera i que aquests enemics de la nostra llengua i cultura deixin d'esser-hi presents.

de Mallorca. Hem comprat llibres i ens han regalat llibres. Hem comprat *Odi*, de n'Hèctor Hernández, un jove estudiant nacionalista que té odi als professors, *Queridos mallorquines* d'un arquitecte català de Portocristo que ens retrata prou bé. Ja tenem les *Històries del desencís* i *Vida d'Artista* del nostre col·laborador Miquel López Crespi. Hem vist les *Mossegades* d'un altre dels nostres col·laboradors que és en Jaume Sastre i Font. La fira ha acabat, però aquests llibres són a la venda a les llibreries mallorquines. Si no els trobau, telefonau-nos i us ne donarem clàries. La militància nacionalista passa per comprar llibres d'autors mallorquins: Antoni Serra, Antònia Vicens, Miquel Àngel Lladó, Miquel López Crespi, Jaume Sastre, Hèctor Hernández...

• Totes les autopistes i carreteres duen a Santa Maria del Camí. Diumenge passat hi anàrem al mercat. Un bon lloc per comprar les hortalisses i les fruites acabades de collir, i la mel de Binisalem, a més de les mercaderies que duen els venedors. Us recomanem d'anar-hi qualsevol diu-

menge al matí a fer plaça, conversar amb els amics que segur hi trobareu i donar vida a una vila que vota mallorquí. El batle de Santa Maria és del PSM, la qual cosa demostra que en aquesta vila hi ha bona gent.

• De Trui Espectacles hem rebut una cassette amb el darrer treball d'en Tomeu Penya *Anuats*, que hem escoltat amb delit. Estam segurs de l'èxit d'aquestes cançons perquè a qui no li agrada estar anuat amb la seva parella preferida? El concert de presentació d'*Anuats* fou el passat dia 6 a la plaça de Toros de la Ciutat de Mallorca i dia 16 d'aquest més de juny serà al Palau Municipal d'Esports de Barcelona amb la participació de Maria del Mar Bonet, Marina Rossell i altres figures nacionals.

• *Barco de rejilla* a en Canyelles hem de donar si volem salvar la llengua mallorquina, ens deia una serverina que no va voler donar el seu nom. Una altra ens confessava que havia votat en Barrachina, però no en Canyelles, per corrupte i per anar contra la llengua mallorquina.

• El rector de Son Servera es va gatinar amb el batle socialista del poble per unes obres a l'església nova. Ara, a la campanya electoral es va posar en contra dels socialistes i a favor del PP, el resultat és majoria absoluta del partit d'en Canyelles. Així mateix s'hauria pogut posar a favor d'Unió Mallorquina, que és un partit mallorquí de dretes, aquest dianxa de capellà.

• Dijous, dia 8 de juny, va morir Josep Estelrich i Mieres, quan tornava de treballar la terra, a la seva possessió d'Hortella, a Sant Joan. En Josep Estelrich va fundar la Unió de Pagesos de Mallorca i va ésser un dels capdavanters de la Cooperativa Agrícola de Sant Joan, una cooperativa modèlica dins Mallorca; també fou un dels qui assentaren els fonaments del Partit Socialista de Mallorca. Els pagesos i els nacionalistes de Mallorca tenen un deute de gratitud amb l'amo en Pep Turricano, al qual ens afegim des de *L'ESTEL de Mallorca*. Volem donar el més sentit condol a la família i recordar que és amb homes com ell com un país es fa gran. Ω

L'ESTEL de Mallorca

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR!

SUBSCRIVIU-VOS-HI!! Tel. 26 50 05

Fins a un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci ÒPTICA SBERT

Sant Miquel, 83 (cantonada Avingudes) Tel. 72 14 25
Graduam i adaptam lentilles • Per la compra d'unes lentilles li regalarem un altre parell d'iguals. • Ulleres de sol i graduades

ANIMALS DE COMPANYIA MENJARS I ACCESSORIS

c/ Na Llambies, 22 • Tel. i fax 58 69 06
07559 CALA BONA

INTERPAPER BALEAR MAJORISTES

- Material fotogràfic • Rodets
- Àlbums de reportatge
- Minilabs i químics, accessoris
- Càmeres • Portafotografies, etc
- Equipament per a foto-estudi

c/ Tinent Oyaga, 18 • Tel. 75 94 46 • Palma

L'esperit republicà

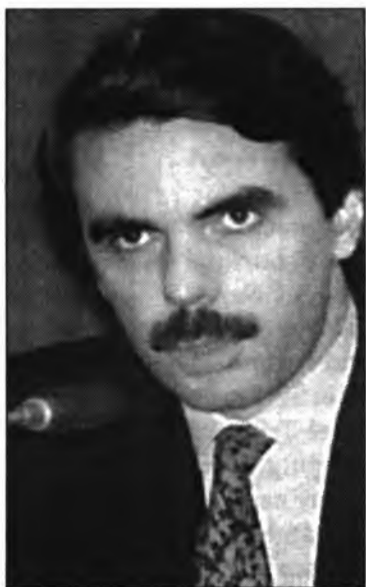
EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

Els plans de n'Aznar

La caverna (II). Temps d'incertesa, dèiem. No podem predir els processos de la història. Factors nous, desconeguts, poden desfermar grans canvis. Basta veure que ningú tenia previst —i els marxistes oficials encara menys— l'hecatombe de la Unió Soviètica. I per posar un dels exemples més incontestables: qui havia de pensar que, al cap de dos mil anys, ressorgiria l'Estat d'Israel? i que una llengua morta, l'hebrea, tornaria a ésser llengua materna dels nens d'Israel, i la llengua oficial de l'Estat?

No podem saber quin serà el procés d'independència de Catalunya. Tampoc es pot saber quins seran els propers esdeveniments socials i polítics de l'Estat espanyol. Ni tampoc si n'Aznar és en condicions de guanyar les properes eleccions generals i d'obtenir la majoria absoluta. Ni quin serà el grau de destructivitat contra la llengua i la nació catalana que exercirà el nou govern del PP a la Generalitat valenciana. Però aquesta incertesa no s'ha d'entendre com a escepticisme o relativisme. Aquesta incertesa s'ha d'entendre com a indeterminació objectiva, de manera anàloga a la que planteja en Heisenberg referent als processos físics. És el resultat d'un coneixement més precís dels processos socials. No hi ha dubte que a la nostra època, els sabers de Física i d'Història són a un nivell incomparablement superior al d'èpoques passades. Però, a l'Estat espanyol, malhauradament, no som a un Segon Segle de les Llums, perquè les forces que sembren la confusió i la misèria disposen d'uns mitjans materials de Poder ideològic, mitjans molt més poderosos que mai (bé, aquí, verament, no n'hi hagut cap Segle de les Llums).

Tot i les mancances, disposem de coneixements clars, certs i segurs; i és al nostre abast un sistema sòlid per a establir veritats essencials. En darrer terme, hem de tenir per segur que la veritat s'obrirà pas, i que res la podrà aturar. Respecte de les idees i del pensament vertader, ells, els oligarques i, un dels seus instruments, el «Partido Popular», disposen del Poder material pel control ideològic dels diversos pobles de l'Estat. I fan ostentació de la particular incidència que poden fer al si de les classes

José Maria Aznar.

populars castellano-andaluses. En contra d'aquest gran Poder aparent, aquest escrit pretén mostrar que el Poder presenta greus contradiccions i febleses. L'enunciat de la tesi general podria fer així: A mesura que es fa més gegantí el Poder material de la classe dominant per mantenir l'hegemonia ideològica, més s'afebleix el seu poder intel·lectual; aquest es fa més monolític, s'estanca i es fa eixorc. Paral·lelament, aquest procés irracional no té aturall i les seves contradiccions creixen fins a límits insuportables. I, per suposat, el sistema productiu en queda greument contaminat, de manera que de cada vegada és més deficient. Per il·lustrar això, tot seguit hem de veure uns exemples concrets que mostren la bondat de la tesi enunciada.

Sembla que el PP ha decidit

“
L'intent de secessió del «valencià» és un simple projecte genocida contra la nació catalana.
”

fer una passa més en el seu atac frontal contra la llengua catalana. Ara disposen de més Poder polític i, en concret, del Govern de la Generalitat Valenciana. No he de dir aquí totes les malvestats que poden fer aquests del PP. Sinó que l'intent de secessió del «valencià» és un simple projecte genocida contra la nació catalana. Vegeu el creixement de l'Irracional: per negar la nació, neguen el nom de la llengua, a continuació la unitat lingüística i finalment voldrien posar el «valencià» com a una assignatura optativa d'ensenyament. (De fet, el català continua *prohibit* a moltes àrees socials de tot Catalunya.)

Tot aquest poder material no ha aconseguit ni el més petit avanç del projecte escissionista. Els *blaveros* valencians i mallorquins no enganyen ningú; tothom sap que són uns ultra-espanyolistes. Per molt de Poder material que tingui, l'oligarquia es mostra incapaç de fer productes que puguin ésser considerats com de «literatura valencianista-no catalana». Els professors de llengua a tots els territoris de la nació reconeixen inqüestionablement la unitat de l'idioma català i el seu nom. Les excepcions corresponen a falsos professors *blaveros* o falangistes que es dediquen a insultar la intel·ligència.

Amb el PP al Poder (si l'oligarquia ho consent) el preu que hauran de pagar els hispanos serà de cada vegada més car. L'intent genocida contra la llengua ja ve d'antic, com sabeu. Al moment present, l'opció del PP llança el Poder judicial espanyol per la via de l'irracional i de la injustícia, com en temps d'en Franco. De manera semblant, és el prestigi —el poc prestigi— de la Universitat espanyola el que en pateix unes greus conseqüències. Mentre els Departaments de lingüística de les Universitats catalanes ja donen per inqüestionada la unitat del català i el nom de la llengua, la Universitat espanyola, en canvi, resta muda. Intel·lectuals i pseudo-intel·lectuals continuen demostrant al món aquesta tan estranya incapacitat hispana per a la ciència. Hi hauria per pensar que és un càstig de Jahvè el de confondre la pensa hispana: deuen ser l'única nació d'Europa que és absent del palmarès científic mundial.

No podem saber si les classes populars de Castella i d'Andalusia donaran suport a la proposta de n'Aznar de tornar a un neofranquisme, on «Espanya, Una, Grande y Libre» recobriria la seva llússor. N'Aznar demana l'acceptació voluntària d'un poder franquista del qual ell personalment en tindria cura. No podem saber si tindrà èxit el projecte aznarita de «conquesta» pacífica del Principat. Tampoc no podem preveure amb seguretat si continuarà aquest començ de davallada que ha encetat el PP a Mallorca.

El meu combat particular consistirà a intentar fer palès que el projecte neo-falangí de

n'Aznar és una estafa. Intentaré demostrar que els instruments de domini polític del franquisme no han estat desmuntats; que l'oligarquia no solament ha detestat els privilegis econòmics de l'era franquista sinó que la Monarquia borbònica espanyola manté el nucli essencial franquista al mateix temps que fa un extraordinari desplegament de constants demostracions de fe democràtica. I també m'agradaria descriure els mecanismes per mitjà dels quals importants sectors del poble treballador català vota el PP, tot i que ideològicament no combreguen amb les rodes de molí que proclama n'Aznar. Ω

CAFÈ FRESC

Menjars mexicans
i vegetarians
Bon ambient mallorquí

Colom,96 • Cala Millor

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor

Telèfon 742768

NECESSITAM

promotors i promotores
de L'ESTEL de Mallorca
als diferents pobles i ciutats
de Mallorca
i de la resta dels Països Catalans

Telefonau al (971) 26 50 05

Auto Escola

ANTONI
CÀNOVAS
“Lliro”

c/ Joana Roca, 9 • Tel. 56 79 90 • SON SERVERA

El procés de consolidació del PSM

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

La consolidació del PSM

El procés de consolidació del PSM havia marxat a la perfecció malgrat les provatures externes d'aturar-lo. El PSM, que en aquell temps patia la manca d'un cert suport dins Ciutat (a barriades no hi havia penetrat, tenia una dèbil presència sindical) aconseguia, amb el procés d'unitat amb el col·lectiu d'OEC, conjurar la pèrdua sagnant de militants causada per la sortida de Celestí Alomar, Paco Obrador, Antoni Tarabini i els afiliats que partiren a recer del PSOE. El nacionalisme i el socialisme autogestionari s'enfortien malgrat les campanyes de premsa en contra de la unitat revolucionària. Sense haver oïrat el poder, l'ala dretana del partit callava i no deia res.

Mallorca socialista, una bona revista d'esquerres

Anàvem fent amb un cert optimisme i confiança en el futur. «Mallorca Socialista», muntada per Rafel Oliver i amb un nou consell de direcció format per Damià Pons, Joan Perelló i M. López Crespi, esdevenia la principal –per no dir l'única– revista d'esquerres de l'Illa. Record haver publicat –com a responsable de formació– tota una sèrie de treballs damunt el nacionalisme marxista als Països Catalans. Un petit llibret d'assaig damunt nacionalisme i immigració que, per no ferir susceptibilitats, vaig anar publicant a la revista signat pel «Secretariat de Formació». En certa mesura era una temptativa de fer veure als militants que, a part del nacionalisme dretà, n'existia un d'origen popular i amb clares connotacions de clàsse en camí vers el socialisme. En Toni Serra ja ho havia provat amb el PSAN i els seus treballs damunt Gabriel Alomar i altres clàssics del pensament d'esquerres. Un dia l'hauria de recollir en un llibret, tot aquest material d'investigació fet quan militava en el PSM.

La diada per l'autonomia

A finals del 77, com a cloenda de les activitats del Congrés de Cultura Catalana, hi havia hagut la gran manifestació de la Diada per l'Autonomia. La major manifestació de la història de Mallorca, encara no superada en tots

aquests darrers anys! Més de quaranta mil persones molt il·lusionades, amb esperança d'anar avançant vers l'autogovern, ens hi arplegàrem a sentir el parlament unitari que va llegir Josep M. Llompart. Ningú no imaginava aleshores que quatre aprofitats, amb ajut de la banca i la tele, s'apoderassin dels esforços populars per a viure a costa del contribuent. En Toni Serra sovint es queixa del poc suport donat pels partits a la tasca del Congrés. I té tota la raó del món. Però en el que fa referència a la Diada per l'Autonomia, no compartesc la seva valoració. Almenys pel que toca a l'OEC. Les activitats normals de partit quedaren paralitzades i ens dedicàrem en cos i ànima a la propaganda de la Diada.

Era una feina (ja n'estàvem acostumats!) estar el vespre sencer aferrant pòsters. No en vaig veure mai cap dels futurs dirigents dels organismes autonòmics, aferrant cartells a les nits. Devien ser als seus negocis, com de costum, mentre la gent anònima, al carrer, els feia la feina. Que n'hem feta de feina, des dels anys seixanta fins a finals dels setanta, per tota aquesta colla d'oportunistes i vividors de la política que s'han aprofitat de la lluita clandestina per a enriquir-se mentre ens preniem el pèl!

No es tractava tan sols de fixar pòsters a les parets. Els feixistes sortien a desaferra-los. Per tant, muntàrem piquets de defensa. Piquets, majoritàriament formats per militants d'OEC, MCI, PTE, PSM, PCE i molts obrers de diversos sindicats. Tots anàvem armats amb barres de ferro. La qüestió –la defensa de l'autonomia– era seriosa i no volíem consentir que els fatxes ens fessin malbé la feina. El «Camarada Bonet», amb un grup de joves de «Fuerza Nueva» i els «Círculos José Antonio», feien desastres amb els cartells de l'Autonomia.

Revolucionaris contra feixistes

Record una nit de tensa vigilància. Dins l'atrotinat Seat 600 d'en Mateu Ramis hi anàvem en Toni Mir, na Margalida Chicano Sansó, jo mateix i algun altre company. Devien ser prop de les dues de la matinada. De sobte, en el racó de la peixeteria, en el Mer-

cat de l'Olivar, vérem el Camarada Bonet i els seus fidels arrabassant els cartells de la manifestació. En Mateu Ramis, pegant una frenada en sec, aturà el vehicle ben arran. Sense pensar-ho gaire, amb els garrots de ferro i cridant, sortírem al mateix temps del cotxe, com a dimonis esperitats. En el silenci de la nit, mentre tothom dormia, se sentí, ben fort: «Feixistes, vos fotrem una pallissa si no deixau els cartells!». I, sense dubtes, decidits, ens hi apropàrem amenaçadors mostrant a les clares les barres de ferro.

El camarada Bonet i els seus no s'ho pensaren gens ni mica. Partiren escapats. No els vaig veure mirar enrere. Mai no he tornat ullar ningú que correués tant. Pareixien coets! En un segon havien desaparegut.

Els feixistes tingueren molts entrebancs aquella nit. Més tard, continuant amb la vigilància revolucionària, els trobàrem detinguts per un nombrós grup de militants de les CC.OO., davant l'església de Sant Miquel. Va faltar poc perquè no els xapassin el cap d'una garrotada!

L'oportunisme del PSOE i dels carrillistes

Un any més tard, la manifestació per l'Autonomia i l'Autogovern només va ser impulsada pel nostre partit (el PSM). PSOE, PCE i el mateix PTE, feren anques enrere. La premsa també boicotejava les nostres crides a la unitat enfront el centralisme.

Només record n'Isidre Forteza, de MC, amb voluntat d'ajudar. Una matí vingué pel local i, amb uns altaveus que ens va dur en Jaume Montcades estiguérem un parell de dies predicant –posàvem música, parlàvem de viva veu convidant a l'acte– pels carrers de ciutat, convocant a la Diada Nacional.

A la nit, a la plaça major, hi hagué més de mil persones. Un èxit, si tenim en compte el boicot de la premsa i dels partits d'«esquerra».

Hom a vegades no entenia el que succeïa. Un any abans, tothom s'apuntava a la moguda nacionalista. Ara –just havien passat dotze mesos!– ningú no en volia saber res i ens deixaven tots sols. Arribaves a copsar ben bé l'oportunisme de determinades forces polítiques. Es feia evident que, per a molts dels efímers personatges dels fantasmals organismes unitaris, només hi comptava figurar, sortir en els diaris, aconseguir, mitjançant l'ajut de la premsa, allò que mai no havien obtingut en el contacte directe amb el poble. gent.

Però la història s'anava bastint així, amb mentides i manipulacions constants.

A l'endemà, els diaris qualificaven de fracàs el que per a nosaltres havia estat un gran èxit de convocatòria. Mil persones en solitari, sense ajut de ningú, no hi havia cap partit que les pogués arplegar. Els mateixos que no volien l'enfortiment del PSM, la unitat amb OEC, ara, continuant permanent campanya contra els «radicals separatistes», minimitzaven la nostra feina, atacant sense descans.

Ja sabem que eren lladrucs aprofitats i oportunistes. Nosaltres pensàvem: «Lladren els gossos? Això vol dir que avançam!».

Aquest avanç del nacionalisme es va veure confirmat en les primeres eleccions municipals i per al Consell Insular on traguérem representació per a les dues institucions.

Comandera fora mida

M'encarregaren de coordinar la campanya. Mentre els companys anaven de poble en poble fent propaganda i realitzant els mítings, a mi em corresponia una

feina bruta i gens vistosa: demanar permisos, aconseguir locals, redactar els comunicats per a la premsa, ràdio i televisió, avisar els membres de les nostres candidatures on havien d'«actuar». Tots anàvem de bòlit. No hi havia temps per a res. Per sort nombrosos simpatitzants compareguren pel local (carrer del Temple) a posar paparetetes dins dels sobres (en Llorenç Capellà i na Carme, la seva dona, eren molt eficients!).

Aleshores començaren a comparèixer herois de cartó-pedra, petits pallassos amb esbojarrades ànsies de figurar, munió de personatges estranys i tèrbols. Record en Pere Llinàs, un home sense gaire principis però amb una «comandera» fora mida. La seva ideologia es reduïa a dir «Vull més caps de paperetes. Sortiré elegit!». Mai no se'n portà cap programa ni li vaig sentir cap raonament coherent. Eren «independents», però de rebot també influïen sobre els militants amb el seu pragmatisme sense aparent ideologia (eren de dretes i ho amagaven amb el ball de bot!). El seu pretès «nacionalisme» no anava més enllà de la ximbomba i les sobrassades de Sencelles). A poc a poc em vaig adonar de l'aparició de certs elements –mai ullats en la clandestinitat– per als quals el concepte de lluita nacional no passava d'això. Alguns descobrien el món i «teoritzaven», babaus, dient que, en una futura Mallorca autogovernada, la sanitat, els futurs serveis sanitaris de la població, s'havien de bastir damunt les monges del pobles. Cofois, insistien que, històricament, les monges havien tengut cura de les malalties dels pagesos. Sovint hom tenia desitjos de sortir corrent en sentir tants desbarats! M'adonava que alguna cosa fallava.

També donaren suport a les nostres candidatures partits i col·lectius que mai havien confiat en el PSI en temps de Tarabini i els Celestí Alomar. La majoria d'associacions de veïnats de Palma i pobles (gràcies al treball de companys com Jaume Obrador, Paco Mengod i molts d'altres); sectors de CC.OO. i d'USO; el Partit Carlí; i, el que era més curiós, col·lectius de l'esquerra revolucionària –sobre tot

el PCE (m-l)-, demanaren el vot per a nosaltres. En el fons, allò era un vertader Front Popular. Molts honorats militants de l'esquerra consideraren que, per a defensar el nacionalisme i el socialisme a les Illes, ens havien de votar.

El rebuig a la constitució espanyolista i monàrquica encara els picava

A les municipals i autonòmiques, quan ningú no s'ho esperava, aconseguírem treure en Jaume Obrador com a regidor de Ciutat i en Biel Majoral i en Pere Llinàs per al Consell de Mallorca. L'èxit fou important sobretot si tenim en compte que, mesos abans, les campanyes anti-partit de la premsa ens negaven el pa i la sal i ens acusaven permanentment de ser un grup que s'havia abstingut en el referèndum de la constitució. El pecat més greu era la unió amb els «radicals de l'extrema esquerra», l'OEC. Ara, havien de callar, perquè comprovaven que no havia anat tan malament l'operació d'enfortiment del partit.

A les nou o les deu de la nit, en assabentar-nos dels resultats provisionals hi hagué xampany en el local del Temple. Els esforços no havien estat inútils. Tota la feina dels darrers anys havia servit per quelcom. La dreta i l'esquerra sucursalistes ens volien fer pagar la nostra independència, el fet de no haver acceptat la reforma del franquisme. El ferm rebuig a la constitució espanyolista i monàrquica encara els picava. Però s'hagueren de mossegar la llengua.

Ja sabem que potser hi hauria batalla d'esquerres a Ciutat (aleshores encara ens pensàvem, il·lusos, que el PSOE podria fer una política favorable als interessos dels treballadors). Amb la gent que hi havia en el local i els companys d'altres partits que hi anaven compareixent, improvisàrem una manifestació espontània que circulà, animada i joiosa, per

“
Record en Pere
Llinàs, un home
sense gaire
principis però
amb una
«comandera»
fora mida.
”

una Palma en silenci, una mica atemorida per tan inesperats resultats. A les dotze de la nit tot eren crits de «Visca, visca, Mallorca Socialista!». La dreta ens devia escoltar esfereïda. «Han guanyar els rojos», rumiaven, amagats rere les finestres.

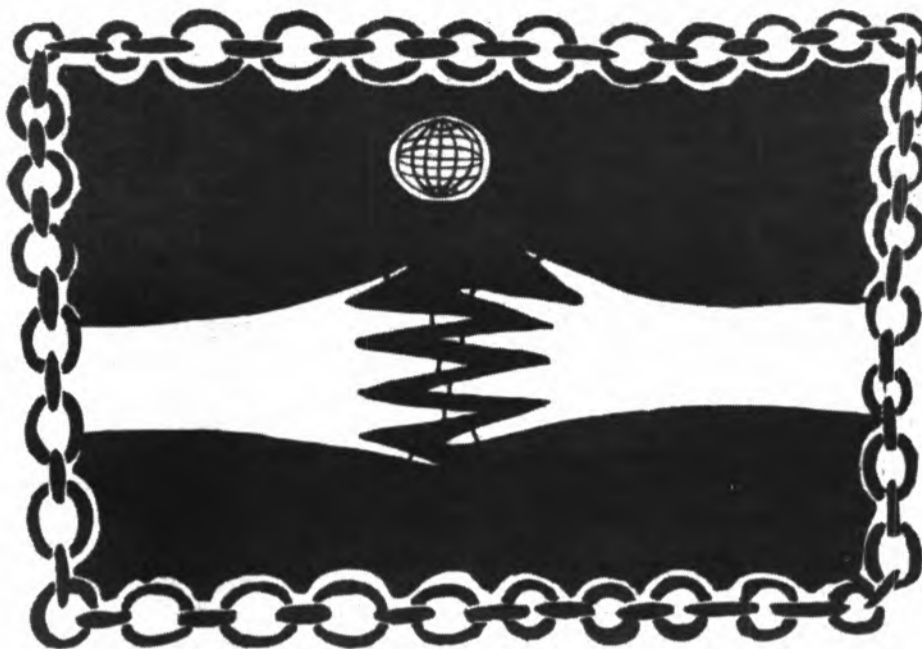
Davant Cort estiguérem hores. Tothom agitava banderes catalanes i roges.

L'ala dretana del PSM

Amb la victòria de l'esquerra a ciutat començà un altre tipus de problemes dins del PSM. Una diferent interpretació dels resultats electorals anà provocant certes preses de posició. Una evident divisió s'anà establint entre partidaris d'una anàlisi i d'una altra. L'ala dretana considerà que arribava l'hora de finir amb el puny tancat, la bandera roja i la Internacional. Els esquerrans consideràvem que era el moment d'enfortir el socialisme i el nacionalisme partidari del dret democràtic a l'autodeterminació. La batalla per l'Alcaldia de Palma (donar-la a UCD o al PSOE) agreujà encara més la situació interna, la batalla ideològica. Va ser el meu darrer combat dins del PSM. Però d'això en parlarem en el següent capítol. Ω

No jutgeu i no sereu jutjats

Camp de refugiats rwandesos i burundesos a Tanzània

AVUI

Als camps de refugiats de Tanzània no rebem cap casta de premsa. Hi tenc una radieta, molt menuda, que em té al corrent del que passa al món. Aquests dies (són les festes de Pasqua, a mitjan mes d'abril) es parla molt de jutjar els hutu que mataren tutsi a Rwanda l'any passat. En parlen principalment els qui han «guanyat». Ho escric entre cometes, perquè no és el mateix guanyar una guerra que guanyar la pau.

Tant a Rwanda com a Burundi s'ha de parlar de genocidis. En plural. Uns extremistes hutu volgueren acabar amb els tutsi; i uns extremistes tutsi voldrien acabar amb els hutu. Així de clar m'ho deia l'altre dia un tutsi: «Els problemes de Burundi i de Rwanda no se solucionaran fins que no s'hagi acabat amb els hutu.»

Per això, tota la gent, petits i grans, així ho contenen ara als camps de refugiats: quan els soldats tutsi de Rwanda ja havien guanyat la guerra feia dos mesos bons, els hutu que se sentien

innocents i cansats de tanta mort que mai no havien volgut, vivien angoixats a casa seva. No tenien cap gana ni una de partir als refugiats de Zaire o de Tanzània i molt manco a Burundi. Els soldats tutsi victoriosos recorrien els poblats per convidar a reunions que s'havien de tenir als diversos ajuntaments.

Tothom estava obligat a haver-hi d'anar. I caigueren en la trampa molts de milers. Anar a la reunió i ploure bombes, granades, bales era tot u. Dels milers i milers presents, alguns se salvaren i tots els altres, ben innocents, fugiren. Mai més no cregueren en les reunions.

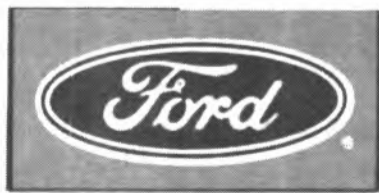
El bisbe de Bukavu (Zaire), que m'havia ofert feina entre els seus refugiats, escrivia al cardinal de Brussel·les (president de Justícia i Pau): «Es calcula entre cinc i deu mil la quantitat de hutu que encara ara desapareixen cada mes a Rwanda... Encara ara hi ha molts de hutu rwandesos que voldrien escapar, fugir, i no poden.»

També els hutu extremistes havien fet animalades vergonyoses.

Qui ha de jutjar a qui? És amb perdó, amnistia segura i assegurada, que es pot parlar de tornar al país i de tornar a viure plegats. Els refugiats amb qui vivim ja ho voldrien provar, de tornar a casa seva. Però sempre que puguin comptar amb plenes garanties d'esser perdonats. Elles i ells criden que han donat el perdó. A les nostres trobades eclesials, aquest ha estat el crit de petits i grans.

Que Déu ens perdoni, a tots. De cada costat hi ha criminals. Jo, blanc, mai no gosaria jutjar-los: no vàrem aconseguir separar-los a temps, quan hauríem pogut fer-ho! Així ho han declarat boines blaves i el mateix senyor Butros Ghali. Molt més quan les armes eren i són ben blanques, o grogues i tot, d'altres continents.

No jutgeu i no sereu jutjats. I qui n'és lliure, d'aquest pecat, que tiri la primera pedra. També ho, digué el Bon Jesús. **Miquel Parets** Ω

Limpiauto Son Servera, S. A.
Servei Oficial

Avda. Constitució, 5 • Tel. 56 70 08
07550 SON SERVERA (Mallorca)

PODA DE PALMERES
TOMEU CATALÀ

Tel. 79 77 25 • 60 27 20

TENNIS
SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Principat, València, Mallorca: Catalunya tota (i IV)

1400: Els jurats de València s'adrecen a les autoritats de la vila castellana de Moya, informant que «... com a En Berenguer Porquet, llaurador, vehí nostre d'aquesta ciutat, sia fugit, poch dies ha, un captiu, de llinatge de tartres, emperò batejat e apellat Johan, d'edat de XX anys poch més o menys, e paladí en son parlar català...». Una altra carta semblant és adreçada al veguer i jurats de Girona: «... e paladí en llenguatge català...»

Pel mateix temps, Pedro López de Ayala, al seu *Rimado*

d'un plet entre la vila d'Onda (Plana Baixa) i l'Orde de Montesa, data 28-VI-1408, apareix l'expressió «vulgar lengua valenciana»: «Et sia la veritat del feyt que les paraules que foren entre vós, dit honrat senyer En Loís Sendavena e lo dit comanador fossen en vulgar lengua valenciana e foren aquestes o semblants en efecte...».

1411: La reina Violant de Bar, viuda de Joan I i de «nació» francesa, s'adreça a la noblesa valenciana comunicant, a propòsit del plet successori, que ha fet

1416: Hom conserva la traducció occitana d'un sermó de sant Vicent Ferrer predicat «in vulgari catalanico sive valentino» a Tolosa del Llenguadoc, publicat a València el 1973 (*Sermons de Quaresma*).

De nou també, en una relació d'estudiants del Col·legi universitari dels espanyols a Bolonya (Itàlia), figura, amb data d'aquest any, un «Martinus de Valencia, de Catalonia».

1417: Enric de Villena declara haver redactat a València *Los dotze treballs d'Hèrcules*, «a preces e instancia del virtuoso caballero mosén Pero Pardo, consejero del alto e poderoso señor el de Aragón rey, señor de la varonia de Albaida e de Cordova, escripto en romance catalán» i haver-li ofert «el original catalán» de la susdita obra.

1420: els jurats de València s'adrecen al papa Martí V per exposar-li que la disciplina i la formació religiosa del convent del Carme de València es ressent molt a causa de la distància de la província d'Aragó-Navarra on havia estat integrat i per les dificultats de comprensió que crea la diversitat de llengües. Diu, en llatí (traduïm): «i també, Santíssim Pare, car hi ha gran diferència entre les llengües dels regnes d'Aragó, de València i de Navarra, de manera que a penes s'entenen si no és per mitjà d'interpret». Demanen, doncs, que els carmelites valencians sien integrats en la província de Catalunya: «Que el susdit monestir (de València) sia transferit a la província (carmelitana) de Catalunya, veïns d'aquesta Ciutat (i Regne), la llengua dels quals correspon a un sol idioma» (*quorum lingua sub uno ydiomate conformatur*).

1410-34: Un dels intèrprets o torsimanyans d'àrab utilitzats entre aquests anys pel batle general de València per interrogar els captius moros, fou l'hostaler valencià Pere Giner, de qui el notari, també valencià, Ambrós Alegret digué que era *torcimany sive enterpretes alguaravie barbarae at catalanis ydiomatis*.

1434: Al *Libro del passo honroso*, acta notarial del fet d'armes promogut per Suero de Quiñones, estesa per Pedro Rodríguez Delena, escrivà de Joan II de Castella, on és reportada la batalla menada el 12-VII-1434 entre el

cavaller castellà Lope Stúñiga i el cavaller valencià mossèn Joan Fabra (a qui Jaume Roig adreçaria més tard l'*Espill*, hi llegim: «En la sexta carrera Fabla (=Fabra) encontró a Estúñiga en el peto de la platas, rompiendo su lanza por la mitad, e desgranando el fierro, quedò un poco detrás de las platas, sin alguna de ellos tomar revés; e al encontrarle, dixo Mosén Juan en alto catalán, si faiscia com él armas Bazan...»

1445-55: Durant el procés de canonització de sant Vicent Ferrer, un abat cistercenc de Narbona declarà «*quod ipse novit, scivit et vidit, ab aliis nominare audivit M.V. de Ferrariis, natione Catalanum, de civitate Valentina, de Ordine sancti Dominici, prout habitum portabat; et taliter vidit eum predicando...*»

1455-58: El primer Borja, originari de la Canal de Navarrés (aragonesoparlant) i Xàtiva (catalanoparlant), Calixt III, es considerava a si mateix «Papa catalanus», i els italians en deien «il vegliardo catalano». Al·legava el

del General del Regne de València corresponent als anys 1443-66 reporta així els esdeveniments del 1458: «... après la dita senyora Reyna era malaulta, sobrevent-li forts spasmes e primerament poblexia, finà sos dies... E fas menèria com poch dies abans vench la nova de la mort del papa Calixt terç, qui morí a Roma a VI d'agost, any corrent Mil CCCCLVIII, lexat tot nuu e deseparat de tots los seus. E hac gran tumult en Roma, que los Romans staven avalotats contra los cathalans, car dient-se que lo papa, qui era cathalà (interlineat: ço és valencià) e era stat bisbe de València, los havia fort maltractat...» Aquest text, redactat per un valencià i destinat a la Generalitat Valenciana, demostra que l'escrivà que copiava l'informe procedent de Roma era conscient de la seva catalanitat nacional, ja que respectà el qualificatiu de català aplicat a Calixt III, per bé que una mà una mica posterior tingué molta cura d'assenyalar la seva «ciudadania» valenciana en intercalar la frase aclaridora «ço és valencià».

Més textos: època de progressiva disgregació (1458-1832))

1476: En una lletra privada de Don Gómez Suárez de Figueroa, noble castellà qui residí prou anys a València, adreçada a Joan II d'Aragó, construí un modisme amb un mot del català local: «... que para mí es massa, como dice el catalán».

Aproximadament el 1490: Bernat Fenollar, prevere valencià, i Jeroni Pau, canonge barceloní, realitzaren una obra lexicogràfica amb pretensions d'estàndard. El subtítol de l'opuscle explica que conté una relació de «mots o vocables los quals deu esquivar qui bé vol parlar la llengua catalana, a juy del reverend prevera mossén Fenollar e misser Hierònym Pau (e) altres hòmens diserts catalans e valencians e prestantíssims trobadors». Fenollar hi parla d'evitar mots rústecs, car «entre persones de bon ingeni o experiència fàcilment se coneix dits vocables ésser d'Empordà, o d'Urgell, i de Xativa, o de Mallorca, o de les muntanyes, dels quals no acostumen usar los cortesans ne elegants parladors e trobadors». Jeroni Pau parla d'una sola «llengua catalana», tant al subtítol general de l'obra com en l'encapçalament de la seva «adició».

Ricard Colom Ω

«Que el susdit monestir (de València) sia transferit a la província (carmelitana) de Catalunya, veïns d'aquesta ciutat (i Regne), la llengua dels quals correspon a un sol idioma.» Segell de Martí l'Humà.

de Palacio oposa «catalán» (=catalanoparlant) a «español», «francés», «húngaro», «inglés», «lombardo» i «escocés»; i François Villon oposa «les cathelennes» a «les espagnoles», «gregues», «egipcianes» i a les dones d'Hongria i de París.

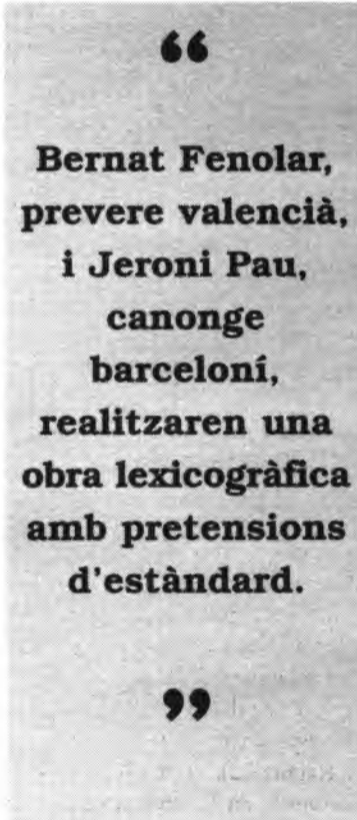
1406: Primer cas greu de regionalisme principatí, en un parlament de Martí l'Humà, el darrer rei del Casal de Barcelona, utilitza l'expressió «nació catalana» per referir-se tan sols al Principat. Cal dir que és durant el regnat de Joan I (1387-95) quan el Principat perd l'hegemonia política i econòmica dins la Corona catalano-aragonesa, la qual passa al Regne de València.

1408: En una acta notarial

estudiar els testaments dels darrers reis, «los quals testaments, per clarificació de nostra intenció, havem fet splanar de latí en llengua catalana».

Més textos documentals: època d'Ausias March i Joanot Martorell (1412-1458))

1415: Ferran d'Antequera, el primer Trastàmara entronitzat a ca nostra, s'adreça al soldà del Marroc per dir-li: «Nos emprero, querientes proceder en esto legítimament e segunt deyto e razón, vista una letra o corta morisca vuestra e aquella feyta reducir por el alcadi nuestro de Valencia de morisco en romanç cathalán...» Aquest soldà era Abu Saïd Utman III.

**Bernat Fenollar,
prevere valencià,
i Jeroni Pau,
canonge
barceloní,
realitzaren una
obra lexicogràfica
amb pretensions
d'estàndard.**

seu propi pontificat com un signe més, entre altres, d'un instant gloriós per a la «nació catalana»: «*Magna profetus est gloria nationis catalanae diebis nostris...*» En assabentar-se els italians de l'elecció de Calixt III, un clam alhora admirat i temerós va difondre's pertot el país: «Un papa barbaro e catalano!». Llavors els papes eren tots italians.

1456: Quan els consellers barcelonins celebren la canonització del sant valencià (Vicent Ferrer), fan esment que és de «nostra nació».

1458: El *Libre de Provisions*

Vida d'artista, de M. López Crespí

Un llibre que cal llegir

Vida d'artista, editat per *Llibres del Segle* a Girona, és una nova aportació de l'escriptor M. López Crespí (sa Pobla, 1946) a la narrativa mallorquina. M. López Crespí ens situa novament amb *Vida d'artista* davant una sèrie de contes on batega tota la seva fe en la capacitat subversiva de la literatura, la necessitat que té sempre en totes les seves obres de defugir, des del seu «territori del maquis» (que deia n'Antoni Vidal Ferrando parlant de l'antologia poètica *Poemes de l'horabaixa* de l'autor de sa Pobla) de l'estreta vulgaritat naturalista o d'aquesta generalitzada verbositat convencional, buida, formalista, freda, postmoderna tan promocionada avui dia.

La generació dels anys setanta

M. López Crespí és un autor que, de creure en el mite de les generacions en la literatura, hauríem de situar en la dels anys setanta. Començà a escriure un poc després que n'Antònia Viçenç o en Gabriel Janer Manila. A finals dels anys seixanta –molt influït i encoratjat per Josep M. Llompart– elabora els seus primers reculls poètics. Coneix Jaume Pomar i Guillem Frontera just en el moment en que ambdós portaven endavant la col·lecció de poesia *La Sínia*. Ell mateix ha explicat la influència decisiva que en la seva obra tengué la lectura de *Poemes de Mondragó* de Josep M. Llompart, *El dolor de cada dia*, de Jaume Vidal Alcover (la famosa *Elegia a Salvatore Giuliano*). Quan *Els Carnissers* de Guillem Frontera guanyà el Ciutat de Palma, M. López Crespí enllestia *A preu fet* que, un poc més endavant, un jurat presidit pel mateix Llompart premiaria amb el *Llorenç Riber* de narrativa.

Fou concretament en aquests anys que guanyà els seus primers premis literaris. Després, durant més d'una dècada, col·laborà amb alguns grups esquerrans. Foren anys de lluita clandestina, activitats diàries en contra de la dictadura, dirigint i distribuint diverses publicacions revolucionàries. Aquesta tasca compromesa amb el seu temps (molt ben explicada al seu llibre *L'Antifranquisme a Mallorca, 1950-1970*) el dugué a deixar de banda provisionalment la tasca eminentment literària. Però, a partir de començaments dels anys vuitanta, consolidada ja la democràcia, el tornam a tenir completament lliurat a la tasca creativa. Guanyador de nombrosos premis de narrativa, teatre i poesia, la seva ploma ens ha donat llibres com *Necrològiques* (Premi Ciutat de València, 1988), *Notícies d'enlloc* (Premi de les Lletres, 1987), *Paisatges de sorra* (Premi Joanot Martorell, 1986), *Crònica de la pesta* (Llibres del Segle, Girona, 1993), i *Històries del desencís* (recentment publicat per l'Editorial Moll, Col·lecció Tomir, núm. 24). En teatre, *Les Germanies* (Premi Born, Menorca), *Acte Únic* (Premi Consell Insular de Mallorca) i *Homenatge Rosselló-Pòrcel* (Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi, 1984).

Deixeble de Rosselló-Pòrcel i Gabriel Alomar

Com a poeta, com a dramaturg o narrador, amb M. López Crespí, llegint aquest llibre de contes *Vida d'artista*, constatarem novament com de lluny ens trobam de l'herència noucentista. Home provinent d'una determinada l'esquerra (la que no volgué traïr la lluita per la República), no hi ha en la seva literatura, en la seva actitud vital davant la vida res dels Carducci,

Pascoli, els Leopardi o els d'Annunzio que sovint trobam en tants de seguidors de l'estètica de la «bellesa pura».

Si hem de trobar cap influència llunyana en l'actitud davant el fet literari de M. López Crespí, l'hauríem d'anar a cercar en Bartomeu Rosselló-Pòrcel i en Gabriel Alomar. D'aquesta admiració de M. López Crespí per Rosselló-Pòrcel sorgeix, en efecte, una de les més apassionats i desconegudes obres de teatre de la Mallorca contemporània: ens referim al seu *Homenatge Rosselló-Pòrcel* que l'any 1984 guanyà el Premi de Teatre convocat per la Diputació d'Alacant.

Cronista dels herois anònims

Vida d'artista, sorprèn novament per la imaginació que demostra en tractar temes no gaire aprofundits dins la nostra narrativa: paisatge de la Mallorca clandestina o el de l'oportunisme que hem vist arreu a conseqüència de com es va fer la reforma.

Una crítica massa formalista potser hi objectaria algun excés discursiu, de tant en tant. Però en Joan Fuster ja ens advertia que d'aquests «defectes» sovint no se salven ni els més grans narradors. Hi posava els exemples de Tolstoi, Dostoievski o Zola. A nosaltres aquests petits «defectes» no ens interessen gens ni mica. Pensam que són superats pel vital impuls tumultuós de l'autor que ens ocupa: la seva decisió, portada a terme llibrerer llibre, de deixar constància d'un temps, d'una època. I, dins d'aquesta línia, els seus testimonis solen ésser colpidors. Poca gent que hagi llegit l'autor de sa Pobla pot restar indiferent davant l'obsessió permanent que l'empeny a ser el cronista dels qui no poden parlar, els herois anònims

que han estat traïts per tots els Estats, per tots els partits en els quals una generació de mallorquins va voler creure. I aquestes no són afirmacions gratuïtes. Qui hagi llegit *L'Antifranquisme a Mallorca, 1950-1970*; qui recordi el recent llibre de narracions *Històries del desencís* editat per l'Editorial Moll saben que no mentim gens ni mica amb les nostres afirmacions.

Un al·lucinant viatge per una Mallorca desconeguda

Per això l'acurada col·lecció de modernes faules que *Llibres del Segle* ha recollit en *Vida d'artista* –divuit contes en total– ens porta a fer un al·lucinant viatge per una Mallorca i una realitat poc tractades dins la nostra moderna literatura. Els amants de les troballes eminentment tècniques, els lectors que s'interessin més per l'experiència simplement virtuosa i formal del conte, tampoc no quedaran decebuts. M. López

Crespí sap explotar al màxim qualsevol recurs narratiu per a posar-lo sempre al servei de la seva dèria tossuda: mostrar l'ocult, proporcionar material directe que serveixi tant per a la distracció com per a judicar la nostra història més recent.

La simple «forma», l'experimentació literària, són per a M. López Crespí –fa temps que ja ho sabíem, mai no ho ha amagat– una simple tècnica per a mostrar al lector allò que li interessa. En les narracions que conté el volum *Vida d'artista* no trobarem cap mena d'esnobisme postmodern, cap influència de literatures aristocràtiques o llibresques. L'escepticisme vital de M. López Crespí sorgeix de la seva experiència directa, del carrer, de la lluita autèntica per un món millor; mai del virtuosisme elitista que sovint escriu a mil quilòmetres de l'ardent alé de la vida quotidiana que ens encercla. **Llibres del Segle Ω**

Identitat i violència colonial

La colonització físico-material requereix de la colonització mental perquè es pugui realitzar el fi últim de qualsevol sistema de dominació: l'explotació del sotmès...

La destrucció de la personalitat d'un subjecte històric és un procés extremadament violent que, en general, es dut a terme mitjançant l'aplicació massiva del terror. Això explica el fet de trobar-nos bàsicament els mateixos mecanismes de terror en les colonitzacions europees que en les pràctiques «científiques» de tortura als règims totalitaris actuals...

Una vegada aconseguida la destrucció de la identitat *sui generis* del subjecte històric, el volum del terror físic pot baixar, ja que la seva funció és assumida, en gran part, pels mecanismes d'adoctrinament ideològic. Dit d'una altra manera; aconseguida l'alienació del sotmès mitjançant (primordialment) la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta a mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en un estat natural, és per això que la colonització significa sempre la falsificació de la història, si no la seva anatematització. Ω

(Aquest text és de Heinz Dietrich, aparegut dins l'article: «Emancipació i identitat de l'Amèrica Llatina: 1492-1992».)

NO BAIXI A PALMA

Rotulos
Arenal

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RÈTOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX
...I A PREUS DE S'ARENAL!
C/ MILITAR, 224 (devora Correus) • S'ARENAL
TEL. 74 32 62

TeleStar

SERVEI TÈCNIC

TELEVISORS • VÍDEO • ANTENES
TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRAN, 45 • TELÈFON 45 04 76 •
07011 CIUTAT

**GRANS ESTRUCTURES
DE FORMIGÓ ARMAT**

**Construccions
MILLOR 89 S.L.**

Encofrats en general

Tel. 586952-Fax 586952
Ca s'Hereu, 17 baixos
07560 Cala Millor-Mallorca

Vint-i-tresena carta personal

M'agradaria saber quants de lectors de L'ESTEL han votat PP.

M'agradaria que per mitjà de L'ESTEL trobessin el futur president dels Països Catalans.

M'agradaria que a les properes eleccions la gent pogués votar lliurement, coneixent les *les nostres veritats*, i no que s'empassessin les mentides dels temps ja passats.

M'agradaria formar un exèrcit per combatre la incultura, amb homes de frac, si és necessari, per denunciar els botiflers que ens enganyen.

Tenim als diaris catalans 23 cartes personals inèdites...

Tenim Alacant al cementiri.

Tenim València a la UVI.

Tenim Barcelona a l'hospital:

Perquè hòsties no podem protestar contra els criminals assassins que maten la nostra cultura?

Com als jueus, ens porten a l'escorxador, i el poble ho ignora. I pensa que encara viu.

I el que és pitjor: fan veure al poble que som nosaltres els roïns; i el poble, com pot defensar-se del rabiós rentat de cervell a què ha estat sotmès?

El Cid va guanyar una batalla després de mort. Però en Franco n'ha guanyat a centenars, de batalles. Ell ho va deixar «*atado i bien atado*». I tan «*bien atado*» que ho va deixar, que des del president a la darrera moneia dels polítics i intel·lectuals tenen el nuu ben bé al mig del cervell. I qui és el *guapo* que els fa l'operació? Naturalment tu no. Tu estàs ensenyat i tires tot allò que a ell no li agrada a la paperera.

Per què tenen llibertat per matar-nos?

I tú, per què estàs al seu costat?

Perquè hòsties us dieu *demòcrates* i sempre, sempre us posau al costat dels nostres assassins?

És que el rentat de cervell no us permet altra cosa?

Per alliberar-vos de la vostra consciència, us amagau dient mentides a la vostra família, i el que és pitjor: al vostre poble.

Els jueus no tenien ni tan sols una veu que els defensés. I els catalans, quantes veus ens defensen? La teva, no, naturalment! Els jueus tenien fins a l'últim os del moll. No usaven la violència i anaven com a xotets a l'escorxador. Igualet, igualet que ara els catalans. **Josep Casalta Casesnoves, Vila Reial (Castelló)** Ω

La Pàtria

Els fills de Catalunya, de Mallorca i de València han de saber de memòria aquesta doctrina:

– Quin és el deure polític més importat?

– Estimar la pàtria.

– Quina és la pàtria dels catalans?

– Catalunya.

– Té cap fonament la distinció entre pàtria petita i pàtria gran?

– Cap, un home té una sola pàtria, com té un sol pare i una sola mare i una sola família. Això que generalment s'anomena pàtria gran no és sinó l'estat compost de diverses agrupacions socials que tenen la condició de veritables pàtries.

– Espanya, doncs, és pàtria dels catalans?

– No és més que l'estat o agrupació política a què pertanyen.

– Quina diferència hi ha entre l'estat i la pàtria?

– L'estat és una entitat política artificial, voluntària. La pàtria és una comunitat històrica, natural, necessària. L'estat és obra dels homes; la pàtria és fruit de les lleis a què Déu ha subjectat la vida de les generacions humanes.

– Quin exemple de la història contemporània fa palpables aquestes diferències?

– El de Polònia. L'Estat polonès morí quan els exèrcits d'Àustria, Rússia i Prússia esquarteraren Polònia, però Polònia resistirà i continua essent l'única pàtria dels malaventurats polonesos.

“

Els enemics de Catalunya, per afeblir-la, han procurat sempre dividir-la fent ignorar a València i a Mallorca la catalanitat que tenen per història.

”

– Què és, doncs, la pàtria?

– La comunitat de gents que parlen una mateixa llengua, tenen una història comuna i viuen agermanades per un mateix esperit que segella amb alguna cosa d'original i característic totes les manifestacions de la seva vida.

– Com ha d'esser mirada Catalunya?

– Com la llarga cadena de generacions unides per la llengua i tradició catalanes que es van succeint en el terror que avui ocupem nosaltres.

– Quina conducta hem de seguir, doncs, els catalans?

– Unir-nos tots i exigir amb

dignitat i energia el que per dret ens pertoca.

– Quina frase famosa resumeix les nostres aspiracions i ve a constituir el lema de la nostra bandera?

– Catalunya per als catalans!

– València i Mallorca no tenen també una tradició igual a la de Catalunya i la mateixa llengua?

– Sí.

– Doncs també València i Mallorca són la nostra Pàtria?

– Sens dubte. Ausiàs Marc, el poeta més gran de l'antiga llengua catalana, era valencià, i el patriarca de la nostra literatura, Ramon Llull, era mallorquí, i s'anomenava a ell mateix «català de Mallorca».

– Però hi ha qui nega aquesta unitat.

– Sí, perquè els enemics de Catalunya, per afeblir-la més, han procurat sempre dividir-la fent ignorar a València i a Mallorca la catalanitat que tenen per història.

– Vol dir això que Catalunya ha d'absorbir Mallorca i València?

– Al contrari; mai no ha estat així en la història ni ho ha d'esser ara, perquè tal com un arbre no pren vida a les seves branques, ans cadascuna té una vida que se li eixugaria si l'esqueixaven de l'arbre, així València, Mallorca i Catalunya són les tres branques diferents d'un arbre que un sol esperit nodreix. **Enric Prat de la Riba, Frankfurt, 1923** Ω

L'ESTEL

Història i desinformació a les nostres aules

Ara que es parla tant de la reforma educativa hauríem de preguntar als nostres governs (i especialment al del Principat, que diuen que és nacionalista) què esperen per posar en funcionament uns plans d'estudis que siguin veritablement catalans.

Ens hauria de preocupar molt –i no és per menys– que a les nostres escoles puguin seguir vidents lliçons d'història que no divergeixen molt de les de fa trenta anys. Sembla com si a Salamanca es preocupessin més per uns papers que no són seus, que nosaltres per una història que és la nostra.

Hem d'acceptar amb resignació que a les Espanyes cavernícoles estudiïn una història falsejada (per no dir falsa en molts aspectes), però el que no podem acceptar, ni permetre, és que a casa nostra els estudiants no coneguin la realitat de la seva terra (o, si més no, de la terra a on viuen, donada la poca propen-

sió de molts a integrar-se). No ens podem quedar igual quan hi ha alumnes a les nostres escoles que pensen que a Catalunya sempre hi han conviscut dues llengües o que Catalunya sempre ha format part d'Espanya.

No hem de permetre, doncs, que ningú redueixi la nostra Història als anys d'ocupació espanyola. Tenim un passat amb moments bons i altres de dolents, però és un passat de llibertat. Un passat que, més que nostàlgia, ha d'esser coratge per a la lluita.

Si de debò volem organitzar un moviment que agrupi tots aquells que ens movem per una crida d'amor envers aquesta terra (un amor que s'expressa en les seves formes valenciana, mallorquina, alguerensa, central i andorrana) ens cal reclamar l'ensenyament real (i en català) de la nostra història, font indubtable d'inspiració patriòtica. **Joventuts d'Estat Català. Apartat 94227-8080 Barcelona** Ω

L'Ajuntament de Ciutat i el segon hospital

Senyor director: Fa més de sis anys que l'Insalud, vista la precarietat sanitària pública de Mallorca i de la resta de les Balears, més totes les demandes dels sectors implicats, va decidir construir el segon hospital de Ciutat.

Des que el senyor Fageda va arribar a la batlia de Ciutat, ara fa quatre anys, sap que l'Insalud està disposat a invertir més de nou mil milions en la construcció d'aquest hospital i crear prop de dos mil llocs de feina amb els corresponents sous, que suposen una inversió real de mils de milions de pessetes a Mallorca, i la seva actitud, en comptes d'accelerar al màxim possible aquesta inversió, ha estat de posar traves, inconvenients i problemes amb l'excusa de no trobar el lloc adequat per a la seva ubicació.

No crec que cap ciutadà amb dos dits de seny pugui donar per bo aquest retard de mils de milions de pessetes, amb l'excusa de voler-ne estalviar un parell de cents, com diuen des de l'Ajuntament.

Seria bo que quan tornin a sortir les polèmiques de la saturació d'urgències a Son Dureta, totes i tots els ciutadans sàpiguen exactament perquè no hi ha un segon hospital en marxa a la Ciutat de Mallorca. Molt atentament, **Guillem Ramis, Santa Maria** Ω

Ghetto de Varsòvia

El valor de la resistència

Abans de la Segona Guerra Mundial, a Polònia hi vivien tres milions de jueus. Ara, amb prou feines arriben als deu mil. L'al·lucinant del ghetto de Varsòvia no va impedir el genocidi, ja prou avançat de tota manera, però difícilment es pot considerar inútil.

Inicialment, la política nazi d'aconseguir una Alemanya lliure de jueus consistia bàsicament en fer-los fora. Amb les conquestes dels primers anys de la guerra, però, es van trobar amos d'uns territoris on habitaven milions de jueus. En aquestes circumstàncies es va produir un canvi radical: d'ara endavant la meta seria «la solució final», o sigui l'eliminació sistemàtica de tota la població jueva.

A Polònia van començar confinant els jueus en ghettos. Es va encerclar el de Varsòvia d'una muralla de tres metres d'alçada i s'hi va encibir tots els jueus de les comarques més properes a la ciutat. A l'estiu de l'any 1942 hi havia mig milió de persones en les seves 340 hectàrees. Amb una mitjana de 13 persones per habitació i una greu manca d'aliments, el tifus i la inanició anaven produint uns cinc o sis mil morts cada mes. Massa pocs. El 22 de juliol van començar els trasllats al camp d'exterminació de Treblinka: cinc mil persones cada dia en vagons ramaders. A la primavera de 1943 el ghetto havia quedat quasi buit. I els nazis no havien tingut gaire problemes.

Com s'explica aquesta passivitat?

Per una banda, la pressió nazi havia aconseguit de responsabilitzar la Judenrat (Consell Jueu) del funcionament del ghetto. Entre els seus membres prevalia la idea que era millor no «provo-car» als alemanys. Possiblement hi va influir també un cert fatalisme que es pot detectar en la filosofia dominant. El segon dia de les deportacions el president del Consell es va suïcidar. «No tenia cap dret a fer això», va comentar l'any 1945 Marek Edelman, un dels combatents supervivents i més tard membre del sindicat Solidaritat. «Com que era l'única persona del ghetto amb una gran autoritat, era el seu deure informar tota la població de la realitat, així com de dissoldre totes les institucions públiques, molt particularment la policia jueva».

Aquesta mateixa policia era una altra raó. Va ser ella qui conduïa la gent als trens que els havia de transportar, amuntegats com a bestiar, a la mort. I va ser significatiu que la primera acció important de la resistència fos dirigida precisament contra ella, quan, l'octubre de 1942, el seu cap va ser assassinat.

Un altre motiu polític era el debat entre qui volia resistir dins el ghetto i qui volia escapar-se'n i lluitar entre els partisans als boscos. Tanmateix, tot això resulta insuficient per a una explicació satisfactòria. Caldria afegir-hi, pel cap baix, dos elements més: l'engany i l'autoengany.

Era natural que els alemanys recorreguessin a les mentides per tal d'estalviar-se problemes. Deien que se'ls emportaven a treballar i moltíssima gent s'ho va creure. Que se'ls enduguessin de forma sistemàtica i estudiada per eliminar-los sense més era mal de concebre. De fet, era ben sabut que els alemanys els feia falta mà d'obra per sostenir la producció per a la guerra. Farien una cosa tan il·lògica, com ara desapropiar tants braços, d'aquesta manera?

Els alemanys també van oferir menjar. «Tens idea de què significava el pa en aquells moments al ghetto? Perquè si no, no entendràs mai com milers de persones podrien venir pel pa i seguir amb aquest pa fins el campament de Treblinka. Ningú no ho ha entès fins ara», deia encara Marek Edelman el 1977.

Fins i tot quan van arribar les primeres notícies de les cambres de gas, la major part de la gent semblava no creure-s'ho. Era massa cruel, massa absurd, i la supervivència quotidiana massa absorbent.

L'acte final

El 18 de gener de 1943 els nazis van entrar al ghetto per preparar un enviament de jueus i van topar amb una resistència armada que no s'esperaven. Els combats van durar quatre dies, amb moltes baixes per les dues bandes. Finalment els alemanys es van retirar. Què havia passat?

La majoria dels partits sionistes d'esquerres amb base entre la joventut havien format una Organització de Combat Jueva (OB) amb uns mil o dos mil combatents armats. Igualment important, havien sostret l'autoritat a

mitat com a defensors de les 60.000 persones que restaven.

El dia 19 d'abril és el primer dia de la Pasqua jueva que celebra el seu alliberament de l'esclavatge a Egipte. El dia 20 era l'aniversari de Hitler. Himmler, cap de la SS, va voler marcar aquesta data amb una ofrena molt especial. A la matinada del 19 els alemanys van tornar a entrar al ghetto, aquest cop, però, amb tancs, artilleria de tir ràpid, tres camions de municions i dos mil soldats.

Els combats van ser brutals. Els alemanys van tallar el subministrament d'aigua i electricitat i van fer servir gasos, gossos i llançafomes per tal de fer fora els jueus dels seus búnkers i refugis. Tanmateix, fins i tot en aquestes condicions, la lluita tenia altres dimensions. Va significar, entre altres coses, la recuperació de la pròpia humanitat, la confiança en si mateix, l'autoestima.

Significat de la resistència

El 2 d'abril, la OB va emetre un manifest al poble polonès: «Polonesos, ciutadans, soldats de la Llibertat!...a través del fum del ghetto incendiari i la sang dels defensors morts sense pietat, nosaltres, els esclaus del ghetto, us fem arribar les nostres salutacions més cordials... Sens dubte morirem tots en aquest combat, però no ens rendirem mai! Nosaltres, igual que vosaltres, sentim un desig ardent de castigar l'enemic per tots els seus crims, un desig de venjança. És una lluita per la nostra llibertat, així com per la vostra: per la nostra dignitat humana i honor nacional, així

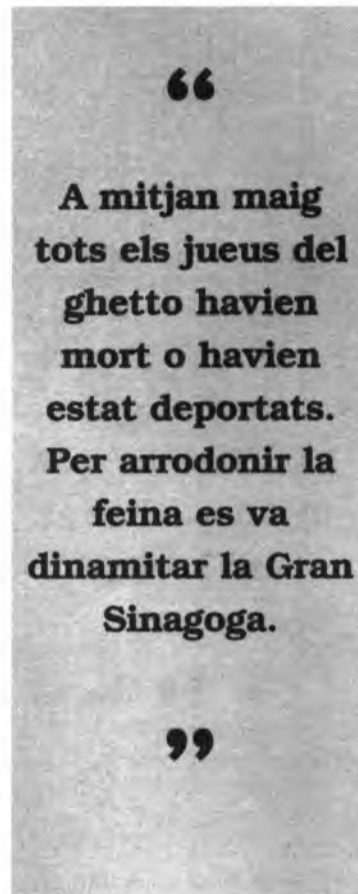
com per la vostra!»

L'1 de maig, al vespre, després d'una acció especial contra els alemanys, els partisans es van reunir. Sabien que el món sencer celebrava el Primer de Maig aquell mateix dia», va escriure després Marek Edelman. «Mai fins ara, però, no s'havia cantat la Internacional en unes condicions tan diferents, tan tràgiques, en un lloc on tota una nació havia estat morint i moria encara. La lletra i la música ressonaven entre les ruïnes carbonitzades i indicaven, en aquell moment, que la joventut socialista continuava lluitant al ghetto i que davant la mort i tot no abandonaven els seus ideals.»

Una setmana després els nazis van capturar el búnker que servia de quarter general de la OB. Els civils que hi havia es van rendir, però els combatents es varen matar entre ells.

El 12 de maig, Artur Zygelmboym, un dels dos membres jueus del govern polonès a l'exili, es va suïcidar a Londres, tot deixant una carta que explicava: «Per mitjà de la meua mort vull fer la meua última protesta contra la passivitat amb què el món es limita a contemplar i permet l'exterminació del poble jueu.»

A mitjan maig tots els jueus del ghetto havien mort o havien estat deportats. Per arrodonir la feina es va dinamitar la Gran Sinagoga. «El Ghetto de Varsòvia ja no és», va sentenciar el general de la SS responsable. Uns setanta membres de la OB van aconseguir sortir-ne, amb la seva història, a través del llot de les clavegueres. R. C. Ω

un Consell Jueu inoperant. Van establir la seva pròpia autoritat a còpia de fulls que contrarestaven les mentides dels nazis i fornien a la gent una explicació i una interpretació creïbles dels fets que vivien. Les accions contra els traïdors i agents de la Gestapo també els proporcionava legiti-

 MIGUEL
TINTORERIA • BUGADERIA
NETTOYAGE • DRY CLEANING • REINIGUNG
Miquel Nicolau Pont
c/ Port, 40 • Tel. 82 10 37 • 07680 Portocristo

JOE'S
CAFETERIA-BAR
Plats combinats casolans
Entrepans
C/ Terral, 3 • Tel. 26 33 55
S'ARENAL

 Xaloki, s.a.
S'ARENAL • c/ M. A. Salvà, 38.
Tel. 267450-54 • Fax 269000
LLUCMAJOR • Superm. Prohens
Ronda Migjorn, s/n • Tel. 120164

 MOTOZ
Carrer Joana Roca, 37
Tel. 56 78 81
07550 SON SERVERA

GRAVAT DE CRISTALLS
Miquel Truyols
Gravam vidres d'hotels,
restaurants, locals comercials
etc. sense desmuntar
C/ Puresa, 38 • Tel. 881613 • Inca

 ZURICH ASSEGURANCES
FRANCISCO MAS FERRÀ
Oficina: c/ Indústria, 21
Tel. 28 80 12 - Palma
Part.: c/ Zafoteza Musoles, 13, 1º
Tel. 41 69 16 - Palma

 bar CAN BOSCO grill
Avda. Enginyer Garau Mulet, 22
Tel. 58 63 50 • CALA BONA

J Jani S.L.
SERVEIS DE NETEJA
Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasmè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 25
07006 S'ARENAL (Palma)

Carn capolada (17)

JAUME SASTRE

(Article publicat dia 22 de maig a *Endavant*, el periòdic de campanya realitzat per la candidatura d'ERC a l'Ajuntament de Maria.)

L'alliberament de la dona és una de les causes en què la humanitat ha avançat més durant el segle XX, si bé encara queda molt per fer. El primer país europeu que va reconèixer el dret al vot de les dones va ésser Finlàndia l'any 1906. Després va venir Noruega l'any 1913 i Dinamarca i Islàndia l'any 1915. Avui no és casual que aquests països nòrdics siguin els qui compten amb una representació de dones més elevada en els òrgans polítics més importants (cambres legislatives, govern, ajuntaments...). Som a punt de cloure el segle XX i entrar al segle XXI. Aquest segle que som a punt d'acabar ha tingut coses molt negatives com, per exemple, dues guerres mundials, la destrucció del medi ambient, la cursa d'armament, etc, però també ha tingut coses positives. Entre aquestes jo en destacaria dues: l'alliberament de la dona i el col·lapse dels imperis colonials. El darrer de tots el de l'URSS.

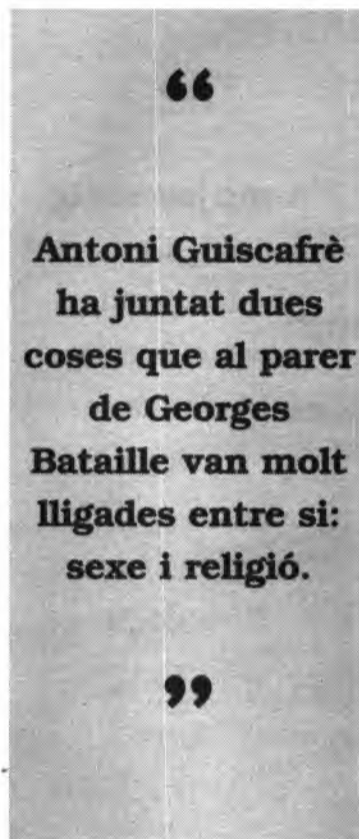
Entre els anys 1952 i 1979 es van signar els següents acords internacionals sobre els drets de les dones: igualtat de drets polítics, igualtat de paga en els treballs del mateix valor, llicència per maternitat amb paga i cobertura mèdica, igualtat en el treball, igualtat en l'educació, igualtat de drets matrimonials, eliminació de totes les formes de discriminació de les dones, etc. Entre els anys 1957 i 1965 trenta-sis antigues colònies africanes van veure com l'ONU reconeixia la seva independència, la primera d'elles va ésser Ghana, dia 8 de març de 1957. Després de la caiguda del mur de Berlín, dia 11 de novembre de 1989, l'imperi soviètic s'ha esbucacat com un castell de cartes i un reguitzell de nous estats han estat reconeguts per l'ONU: Estònia, Lituània, Letònia, Ucraïna, Armènia, etc.

Bé, amb aquests antecedents que acab d'exposar, ja us podeu imaginar l'alegria enorme que em produeixen les Valentines Dones de Maria que han tingut el coratge de presentar en nom d'ERC una candidatura que va en aquestes dues direccions: l'alliberament de la dona i la independèn-

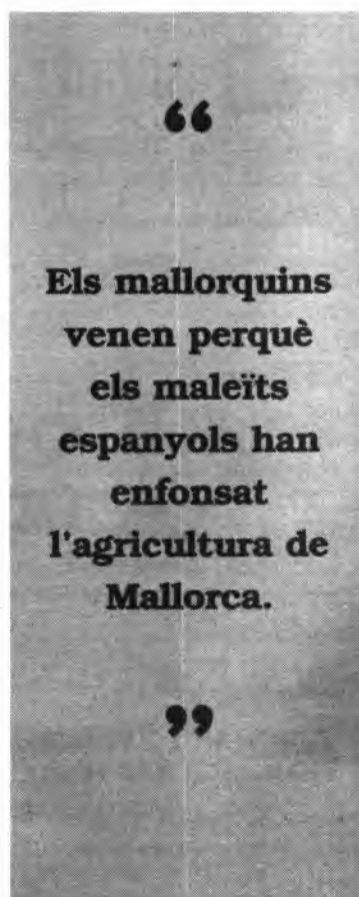
cia dels Països Catalans. Com a dones han vençut la mentalitat resignada, submissa i dependent inculcada des des segles enrera. Com a mallorquines, o sia, com a catalanes de Mallorca -emprant l'expressió de Ramon Llull i d'Anselm Turmeda- han vençut els prejudicis, els temors i els recels inculcats per 281 anys d'intensa i dura colonització espanyola.

Per tot això, moltes gràcies Valentines Dones de Maria. Això que feis és una contribució formidable que ajudarà a substituir dins Mallorca la mentalitat d'esclau per una mentalitat lliure i sobirana.

El sicari de l'imperialisme espanyol, **Mario Vargas Llosa**, ha estat guardonat amb el **Premio Cervantes** que ha rebut de mans del rei d'Espanya. Normal! A poc a poc les coses es van clarificant! Aquest premi és la recompensa que donen els borbons espanyols a un individu que es caracteritza per l'atac constant contra la cultura catalana: **Jo m'oposo a tots els nacionalismes, sense cap excepció. Representen una forma molt retrògrada en el terreny cultural i s'han de combatre sense cap mena de complex d'inferioritat i en nom de la millor tradició catalana. (...) Crec que la millor cultura catalana és universalista i, per tant, antinacionalista** (Avui 5.IX.94). El Sr. **Vargas Llosa** diu que és antinacionalista, antinacionalista català evidentment. Tant és així que va fer el pròleg al llibre del neo-nazi espanyol, **Alejo Vidal-Quadras**, *Cuestión de fondo* (1993). Diu Vargas Llosa al pròleg: **el nacionalismo (catalán) se trata de un producto intelectual inferior, de ideas rudimentarias (...) ideología fundamentalmente pueblerina y visceral (...) la coerción, un vasto repertorio de posibilidades que incluye desde el sangriento genocidio hasta la, en apariencia, muy benigna «normalización lingüística».** **Vargas Llosa** ha estat recompensat amb el Cervantes. La pròxima passa dels borbons espanyols serà pagar-li la feina bruta amb un càrrec nobiliari.

Dijous dia 20 d'abril va esclatar damunt la premsa l'escàndol **Nimfomania**, el programa radiofònic de contingut pornogràfic que **Antoni Guiscafrè** venia fent des de feia un any a l'emissora municipal de Capdepera. A mi la reacció hipòcrita que s'ha pogut veure per part d'alguns articulistes de premsa m'indueix a fer la següent reflexió: fa un temps el

món occidental es va esqueixar el coll de la camisa indignat perquè l'islam va condemnar a mort un escriptor, Salman Rusdie, perquè en una obra seva, **Versos satànics**, havia juntat —com ara ha fet també Antoni Guiscafrè— dues coses que al parer de Georges Bataille van molt lligades entre si: sexe i religió. Aleshores tots aquells que ara han condemnat a la foguera Antoni Guiscafrè, des de la consellera Catalina Cirer, Matías Vallés, Juan Riera, Planas Sanmartí, passant per Antonio Alemany, etc, etc, ben segur que es van pronunciar a favor de la llibertat d'expressió i en defensa de Salman Rusdie. Particularment significatiu ha estat l'article editorial del diari fatxa, *Baleares*, que sota el títol **Nimfomania en una emisora municipal**, publicava dia 21 d'abril: **contenidos groseros y pornográficos que iban destinados a los jóvenes y adolescentes.** Bé, senyors meus! El diari *Baleares* publica cada diumenge un suplement d'anuncis titulat **Venta & Cambio** on barreja anuncis sobre solars i xalets amb seccions com **Relax** i **Contactes personals**. Aleshores, què passa aquí? El diari *Baleares* pot publicar «destinat a joves i adolescents» **Paula, italiana. Los pechos más firmes y más guapos de Palma. Me gusta por delante y por detrás. Telf. 296153.** o **Silvia. Sueca (26 años). Rubia natural. Ojos azules. Guapisima. Un servicio de 1 hora. Completísimo. Griego+vibrador+bolas chinas+video+copa+etc. 15.000**.- **Telf 207218.** o **Recibo desnuda, sólo con cinturón de piel, medias negras, ligas, tacones. Especial sado, etc, etc.** I és que ja ho he dit: puta i miserable hipocresia!

El col·laboracionista **Jordi Pujol** de cada dia recorda més aquells jueus alemanys que feien la pilota als nazis per fer-se perdonar. I tanmateix, què en treu de tanta ensabonada i davallada de calçons davant Espanya? Doncs, menyspreu. El colonialisme espanyol (PP-PSOE-IU), encapçalat pel triumvirat **José Mª Aznar, Felipe González** i **Julio Anguita** ha desencadenat una creuada contra el **contubernio judeo-masónico catalán**. Davant això què fa l'ànima de cadafet Jordi Pujol? Doncs en comptes de contestar l'atac d'una manera contundent, aquest concagat se'n va a Madrid a regalar-los llibres i roses. **Miguel Ángel Gonzalo** ha escrit a D16 (24.IV.95): **el presi-**

dente de la Generalidad, que está en todo, viene hoy también a la capital, a obsequiar a unos cuantos madrileños, reunidos a su alrededor, con motivo de Sant Jordi, con un libro y una rosa. La rosa ya sabemos cuál es y es de esperar que no está tan marchita como algunas que empuñan los que nos gobiernan. Pero, ¿cuál será el libro? ¿uno que insista en que apoyará al PSOE durante todo 1985, digan lo que digan las encuestas y lo que convenga a los españoles? En ese caso, seguro que nos obsequia con uno que podría firmar Felipe González y que está teniendo un gran éxito entre los lectores en lengua catalana: «Gràcies per la propina», de Ferran y Torrent.

Pel que fa a la polèmica sobre la compra massiva de finques i possessions mallorquines per part dels alemanys, som de l'opinió que cal distingir entre causes i efectes. Que els alemanys comprin és un efecte, la causa és: perquè venen els indígenes les seves terres? Aquesta és la pregunta clau. Doncs els mallorquins venen perquè els maleïts espanyols han enfonsat l'agricultura de Mallorca. El problema no són els alemanys sinó el colonialisme espanyol. Dit això i mentre no siguem independents, em sembla molt important aconseguir una legislació que limiti la compra de terres, com tenen alguns arxipèlags del nord d'Europa.

Una setmana després del 28-M, l'**Operació Barco de Rejilla** d'ERC encara omple planes i més planes dels diaris forasters de ciutat. Tant els pica aquest gra al cul? Les pròximes setmanes serà qüestió d'analitzar punt per punt l'extens dossier acumulat des de dijous, dia 11 de maig, en què es va presentar l'operació davant el monument feixista de sa Feixina fins el dia d'avui. Articles, declaracions, cartes al director, comunicats, telefonades etc, tot serà qüestió de passar-ho pel sedàs, des de la campanya de linxament i de criminalització organitzada per la premsa espanyola d'ocupació (**Cela Conde, Juan Mestre** o **Marisa Goñi...**) fins al sabotatge que des de les pròpies files d'ERC, una colla d'antidemòcrates sense escrúpols, ha llançat contra Josep Palou. Ω

Mahatma Gandhi, el separatista (I)

Mohandas Karamchad Gandhi (1869-1948), anomenat Mahatma (ànima gran), ha estat una de les persones més increïbles i memorables del desastrós segle XX. Era un separatista, un descolonitzador, un revolucionari pacífic, un creient pràctic sempre sacrificat pel seu poble, un advocat proletari, potser el més admirat líder politico-religiós de tots els temps. Albert Einstein va

dues filles. De la darrer dona, Pulitbai, nasqueren una filla i tres fills, Gandhi era el més petit. Va néixer a Porbandar el 2 d'octubre de 1869. Gandhi venerà son pare i sa mare tota la vida. Son pare era un membre benestant de la classe mitjana. Sa mare era consellera del palau a la ciutat-estat, molt religiosa i autodisciplinada, sovint dejunava. En realitat, a la casa paterna ja hi havia molts

cul, callat, que no cercava amistats ni deia mentides. De petit fou promès dues voltes i les dues nines van morir, ell ni les coneixia, era cosa dels grans de les famílies. Als 13 anys fou casat amb una altra al·lota de la mateixa edat (en feia sis que es trobaven promesos) alhora que son germà més gran i un cosí seu. De major havia de criticar aquest costum de casar fills tan prest.

ticat una vida no violenta («ahimsa») més conseqüent que el jainisme, que, al segle VI a.C., prengué forma i relleu, al costat del budisme, com a reforma i protesta contra el brahmanisme. El jainisme no tingué missioners com el budisme i era una religió estrictament hindú, però intensificà sos principis i influí molt en l'entorn.

Entre els amics de la família també hi havia Parsis o Farsis (els antics zoroastres) i musulmans. Més que ara, el fet de pertànyer a una religió ja s'expressava amb el vestit, pentinat i tall de barba. Però de petit Gandhi sentia antipatia pels missioners cristians, tenien mala fama per menjar carn i beure vi, i havia sentit que els nous conversos maleïen els deus hindús. Fins que més envant llegí la Bíblia i féu amistat amb cris-

tians, Gandhi sentí aversió pel cristianisme. Però, enmig d'aquest magma religiós que encara avui és l'Índia, Mohandas se sentia descontent i escèptic, i tendia a l'ateisme, «però —diu— quelcom s'arrelà en mi fermament: el convenciment que la moral és el fonament de totes les coses i que la veritat és la substància de tota moralitat. La veritat esdevingué la meua única fita. Cada dia adquiria més rellevància, i la idea que jo en tenia s'ampliava sense parar. Una estrofa didàctica de Gujarati em tocà l'esperit i el cor en la mateixa mesura. El seu ensenyament —paga el mal amb bé— esdevingué el meu principi rector. M'hi vaig apassionar talment que comencé a experimentar-hi (*continuarà*). **Jaume Tallaferro** Ω

Manifestació de boicot als teixits britànics a l'Índia (1922).

dir-ne que les generacions futures gairebé ni podrien creure que un personatge com Gandhi hagués pogut existir.

La vella Índia del petit Gandhi

Gandhi va néixer a la península de Kathiawar, Gujarat, actualment zona de l'Índia fronterera amb Paquistán, que pel sud s'endinsa a la mar d'Aràbia (Índia occidental). Al segle XIX aquesta zona es trobava dividida en moltes minúscules ciutats-estat governats per prínceps, noblesa colonial indígena, que eren dèspotes amb els súbdits i complaents amb la colonització britànica. Es tractava de botifarres pilotes, col·laboracionistes com a ca nostra els partits regionalistes-espanyolistes domesticats i la premsa colonial espanyola.

La seva família pertanyia a la casta dels Bania, comerciants destres, perseverants i intel·ligents, però de vegades astuts i sens escrúpols. Dins l'hinduisme, la família era adoradora de Visnu (visnuïtes). Son pare s'havia maridat quatre voltes, tres de ses mullers moriren joves. Dels dos primers matrimonis naixeren

dels trets que caracteritzarien el tarannà de Gandhi: religiositat quotidiana, ascetisme, dejuni, amor a la veritat.

Gandhi era un infant tímid i disciplinat, amb una por al ridí-

Influències religioses

Gandhi era un bon estudiant. Tenia un amic no gaire ben mirat per sa família, però admirat per Gandhi. Mohandas volia ésser com ell i l'amic li revelà la recepta: «Has de menjar carn!». Com podia ésser que uns pocs milers de britànics haguessin esdevingut els amos de milions d'indis? Perquè menjaven carn i els indis són vegetarians. Gandhi s'hi resistí molt de temps perquè sa família eren visnuïtes estrictes que miraven molt malament els carnívors, menjar carn era pecat per a ells i si Gandhi en menjava, no podria amagar-los la veritat. Per fi, amb molts de dubtes, en menjà.

Quan tenia 16 anys son pare emmalaltí i s'hagué d'enllitar, Mohandas li feia d'infermer. Kasturbai, sa muller, mentre, esperava un fill. Kasturbai no havia anat a l'escola, cosa habitual, era una al·lota senzilla, reservada, perseverant i independent, de la qual Gandhi estava bojament enamorat. Un dia, quan encara estudiava, el desig carnal el féu deixar l'estudi i la cura de son pare per anar a despertar Kasturái. Però als pocs minuts el criat l'avisava que son pare acabava de morir. Gandhi se sentí llavors terriblement avergonyit i miserable. «Vaig adonar-me que si aquella concupiscència animal no m'hagués encegat tant, hauria estalviat a mon pare en els seus darrers alens, el turment de la separació». Aquesta experiència juvenil el marcà i fou decisiva per a la posterior exigència de Gandhi de la «Brahmacarya» (castedat) incondicional.

L'ambient de la llar paterna en qüestions religioses fou tanmateix molt tolerant. Sos pares no eren pas exclusivistes, també oferien ofrenes a Siva i anaven a temples distints. Son pare tenia amistat amb monjos jaines amb els quals xerrava llargament, i que s'estimaven el petit Gandhi d'allò més. El cas és que cap altra comunitat religiosa índia no ha prac-

L'avarícia del PP balear

«Qui es deixa comprar arruïna la pròpia casa, l'esvalota, però qui rebutja el suborn alegrarà sa vida» (Proverbis 15:27)
«Qui s'estima els diners, no se ne saciarà pas, i qui s'estima l'abundor, no en traurà pas profit» (Eclesiastès 5:10)

«Perdiu que cova ous que no ha post, es qui fa fortuna injustament: ha d'abandonar-la a la flor de la vida, i acaba sos dies sense seny ni solta» (Jeremies 17:110)

Car l'amor als diners és l'arrel de tots els mals. Per haver-s'hi llançat, alguns s'han desviat de la fe i ells mateixos s'han clavats a l'ànima molts sofriment» (Primera Timoteu 6:10)

«El vostre or i la vostra plata s'han rovellat. Llur rovell ferà de testimoni contra vosaltres, i us menjarà la carn com un foc. Heu amuntegat tresors per a la fi dels temps! El jornal que escatimaveu als qui us segaven els camps clama al cel, i els crits dels segadors han arribat fins a les orelles del Senyor de l'univers. Heu viscut ací a la terra una vida de delícies i plaers,

us heu anat engreixant per a la diada de la matança» (Jaume 5:2-5)

«Trepitgen el cap dels desvalguts i destrossen la vida dels humils» (Amós 2-7)

«No coneixen cap altra fam que la de llurs butxaques. Si se'n topeten algú amb fam espi- [ritual], el ridiculitzen i se n'aparten, tot dient: «no és més que un espectre caminant dins un món de fantasmes» (Khalil Gibran, poeta libanès s. XX)

«Els diners no són menjívols ni potables, no és cap cosa útil de conservar ni bella de veure. Els qui consenten en dar els moments de llur vida, breu i preciosa, per amuntegar aqueixos signes convencionals de plaers [possibles] estan enganyats, per l'abstracció i viuen en l'irreal. (Lanza de Vasto, deixeble europeu de Gandhi)

«Qui no entén que la gent malsana i de ment vana i perduda perden el seny en aquestes coses i que la mateixa colla d'errats es patrocinen els uns als altres? És la defensa de la fúria comuna... Més pobre és qui, tenint molt, desitja encara més» (Mimuci Fèlix, apologeta cristià del segle II) Ω

“
A. Einstein va dir-ne que les generacions futures gairebé ni podrien creure que un personatge com Gandhi hagués pogut existir.
”

Problemes de soledat

La soledat és un dels grans mals de l'ànima humana i de la nostra civilització. És, per cert, un dels problemes més corrents de les grans ciutats modernes, despersonalitzades i anònimes. Modernes Babilònies espirituals.

Molta gent cerca en les activitats de masses, les alienacions per a «no pensar», els plaers de la carn, les drogues o la intimitat sexual, una eixida per als seus problemes de soledat, problemes de comunicació i d'expressió.

Però, és eixa la solució?

Les persones són molt diferents, com a petits universos i mons distints, autònoms, per fora pròximes a elles, però per dins molt distants, com planetes perduts en les enormes galàxies de la humanitat. Encara entre familiars, i entre íntims, hi ha immenses distàncies interiors. On trobarem un pont per poder-nos comunicar?

En las societats antigues, els convencionalismes i tradicions cohesionaven i adormien aquests distanciaments. Però en les societats modernes i urbanes tot s'ha disparat: les escales de valors i concepcions s'han diversificat i complicat com una moderna Torre de Babel, i la gent ja no sap com aclarir-se. Han arribat a guaitar un poc al seu interior, fondo com un pou, i s'han marejat.

I el cas és que, a soles, l'amor pot tendir ponts. Però l'amor no sempre es troba, perquè sovint el cerquem a llocs errats.

D'on ve l'amor i la força per unir mons distints i oposats?

Hi ha gent que acaba embolicada amb les drogues, la delinqüència, la promiscuïtat o el suïcidi, o altres coses per l'estil.

La societat és insolidària i consumista, i encara les bones intencions humanistes no solen donar resultats, això tots ho sabem, encara que costi acceptar-ho. La Bíblia ja ho diu: la naturalesa humana és roïna, i caiguda.

Què farem? Farem joc i fugirem?

Quan veim alguna cosa bonica com una eixida de sol, una música o un paisatge, volem, ens agrada compartir eixa bellesa i goig íntim amb algú.

Cert que la societat de consum té màquines de fotografiar, però aquestes maquinetes no són prou per eternitzar el nostre goig ni la bellesa, sinó només per dissecar-los. Però la bellesa és vida i moviment més que no imatges mortes.

I ni encara quan algú veu la posta o eixida del sol al nostre costat, ni això és prou per fer jus-

“
**La societat és
 insolidària i
 consumista, i encara
 les bones intencions
 humanistes no solen
 donar resultats.**
 ”

tícia a la majestat de la Creació. Encara en volem més. Tenim en realitat al nostre cor un buit i un desig d'anar més enllà dels límits prefabricats per la nostra rutina i covardia animal. Déu ens va crear amb desig d'Ell, com l'amat busca la núvia, i no poden descansar si no és en Ell.

Només en Déu trobam la força profunda per vèncer la soledat.

Per a molta gent, Déu és una idea confusa que en la pràctica queda reduïda a religions i doctrines pintoresques i enrevessades, a més de poc creïbles ni pràctiques.

Però ara no parlem de cap idea de Déu de les tantes que hi ha al supermercat de les filosofies. Només diem que Déu es fa a la mida i comprensió humana en el seu Fill Jesucrist. I que és coneixent Jesucrist com a persona viva, com els problemes bàsics de la vida de cada persona van quedant solucionats i ben endreçats. Dit d'aquesta manera

“
**En quasi totes les
 generacions hi ha
 catàstrofes, guerres i
 fam. Ara tenim
 càncer, infarts i
 SIDA, delinqüència,
 etc.**
 ”

pareix una broma, però el cas i allò que volem dir-vos és que Jesucrist no és una teoria, ni la religió, sinó un Déu molt pròxim al qual pots dirigir-te ja i en qual-sevol lloc i circumstància.

És l'Esperit Sant vivint dins de tu com tindràs força, i trencaràs les teves cadenes, com ara les de la soledat. Tots podem dissimular la soledat, però trencarla, això és difícil.

Només a la Bíblia trobam les pautes per viure ajustats a la moltes voltes crua realitat, a una veritat que pot ésser dura, però, amb l'Esperit Sant, també meravellosa.

De la mateixa manera que hi ha lleis físiques que no podem passar per alt sense patir-ne les conseqüències, com és ara desafiar la llei de la gravetat, igualment hi ha lleis espirituals a les quals no podem desafiar sense patir-ne les conseqüències, com es ara la soledat.

Aquestes lleis espirituals vénen esteses explicades a la Bíblia. Per actuar eficaçment dins la realitat, i per aconseguir que les coses isquen bé, no podem passar per alt l'Evangeli de Déu.

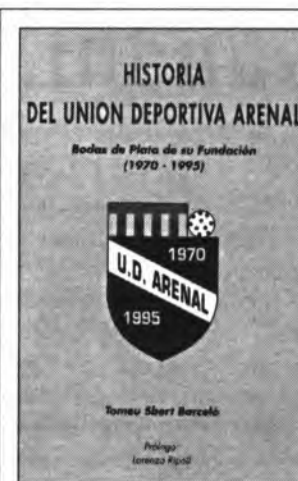
Diu la Bíblia: «El Senyor t'obrirà... el cel, per tal de donar plogudes a la terra en la seva saó... i a tu et posarà per cap i no per cua; estaràs tot el temps damunt i no mai avall, si creus els manaments de Déu...»

I «creure», en el nostre llenguatge col·loquial, vol dir a l'hora tenir fe i obeir: posar eixa fe en pràctica.

En quasi totes les generacions hi ha catàstrofes, guerres i fam. Ara tenim càncer, infarts i SIDA, delinqüència, etc, però encara no hem arribat a coses pitjors. La joventut es pensa que açò és un poc Hawaii, que sempre podem fermar els cans amb llonganisses. Però tota generació sol tenir el seu col·lapse col·lectiu, i també individual de cada persona.

I sol ésser només en el patiment on descobrim la crua realitat humana, la perspectiva correcta de la història en aquesta «vall de llàgrimes»; després de tot, més val anar a cercar Déu i el seu bé, més val renunciar al mal, que acabar patint per les males llavors sembrades al llarg i ample de la pròpia vida. Anar rectes a la diana de l'amor, per no patir la soledat i altres plagues del nostre temps.

Acabarem amb uns versos d'Ausiàs March: «Si com l'eixorc qui a Déu no esmenta / que li don fills assenyats i ben drets.»
Ricard Colom i Ortiz, Castelló de la Plana Ω

El nostre amic i antic col·laborador de S'ARENAL DE MALLORCA Tomeu Sbert ha publicat la història de la Unió Esportiva s'Arenal amb motiu de les noces de plata de la fundació de l'entitat. Prologat per Lorenzo Ripoll, aquest llibre té el suport de l'Ajuntament de Lluçmajor i està dedicat a tots els dirigents, jugadors, socis i simpatitzants d'aquesta entitat arenalera. El llibre, amb moltes fotografies, algunes d'aquest període, farà les delícies dels aficionats al futbol arenaler i els farà recordar temps passats. No es troba a les llibreries. Els interessats poden passar a recollir-lo a: Mare Nostrum, plaça Major de s'Arenal. Ω

La Ciutat llunyana

Ara que el braç potent de les fúries aterra
 la ciutat d'ideals que volíem bastir,
 entre runes de somnis colgats, més prop de terra,
 Pàtria, guarda'ns: la terra no sabrà mentir.

Entre tants crits estranys, que la teva veu pura
 ens parli. Ja no ens queda quasi cap més consol
 que creure i esperar la nova arquitectura
 amb que braços més lliures puguin ratllar el teu sòl.

Qui pogués oblidar la ciutat que s'enfonsa!
 Més llunyana, més lliure, una altra n'hi ha potser,
 que ens envia, per sobre d'aquest temps presoner,

batecs d'aire i de fe. La d'una veu de bronze
 que de torres altíssimes s'allarga pels camins,
 i eleva el cor, i escalfa els peus dels pelegrins.

Màrius Torres, 1939

Patint per la Pàtria mia

Tenc el cor en carn viva,
 tot ell està sagnant
 de veure patir tant
 aqueixa Pàtria mia.
 Com podria estroncar
 dels ulls aquestes gotes
 que brollen a les totes
 amargues com aigua-mar?
 Que ens tornin el Salobrar!,
 s'Arenal i ses Covetes!
 el Puig Major, s'Illot, Illetes!,
 i la verdor de l'alzinar!
 I que es deixin de xerrar
 llengües rares que no entenc,
 ma Pàtria té l'accent,
 del qui parla en català.
 En nom d'un fals progrés
 un esbart de capsigranys
 s'omple la boca i les mans
 de mentides, merda i doblers.
 Bufen vents d'ignomínia,
 el país s'està esmicolant
 i mon cor segueix sagnant,
 patint per la pàtria mia.

Sebastià Garcies i Amengual
 Ciutat de Mallorca

Als pagesos mallorquins votants del PP

Estim la llibertat, i el meu amor per aquesta llibertat creix a mesura que conec millor la submissió de la gent a l'esclavitud, l'opressió i la tirania, i als horribles ídols del passat que brillen, enllustrats pels llavis ressecs dels esclaus.

Però, en el meu amor per la llibertat, estim també aquests esclaus, perquè besaren de manera cega les gargamelles de les bèsties ferotges, en calma i benaurada inconsciència, sense sentir el verí dels escurçons, mentre cavaven sense saber-ho les seves tombes amb les seves pròpies ungles. **R.C.** Ω

L'ESTEL
 de Mallorca

Pequeño Mundo
 Banquets de batejos, comunions i noces
 Son Garcia del Pinar, s/n
 Tel. 42 86 59 • 42 80 68
 BAR RESTAURANT
 Fax 42 76 95 • 07007 Coll d'en Rabassa

RESTAURANTE Casa Jacinto

 c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

RESTAURANT S'HOSTALOT
 Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
 Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada
 Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
 S'Hostalot

Escola de cuina ALCARI
 Menjars preparats a domicili • Servei a restaurants
 Servei de buffets • Catering service for yachts
 Rafaletes, 1, baixos. Tel. 70 02 27. Ciutat

Automòbils PLA DE NA TESA
 Compra i venda de vehicles
 C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

 SERVEI OFICIAL **OPEL**
SERVIAUTO ARENAL S.A.
 Carretera Militar, 185 • Les Gadenes Tel. 26 81 11
 07006 S'Arenal-Palma (Mallorca) Fax 74 32 77

Restaurant BINICOMPRAT
 Banquets de negocis, noces i comunions
 Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

ANUNCIAU-VOS A L'ESTEL de Mallorca
 LA VOSTRA EMPRESA GUANYARÀ DOBLERS

 • Llet del dia • Llet pasteuritzada •
 Llet amb cacau • Suc de taronja •
 Preu per preu, comprou productes mallorquins
 Demanau-los a la vostra botiga o supermercat habitual
 Hort de Can Sastre
 Tel. 26 38 14 • 49 11 51 • Fax 49 18 01

Restaurant Cas Carbono Dimarts tancat
 Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

bernat i toni Reparacions
 Tv - Vídeo

 c/ Fetget, 11-A • Tel. 81 40 25
 07560 CALA MILLOR
 c/ Joan Lliteras, 38 • Tel. 55 03 22
 07500 MANACOR

Miquel Font és l'amo del Restaurant Bibabo, a s'Illot. Despatxa begudes, plats combinats i els vespres posa un poc de música. Un local on per 900 pessetes s'hi pot menjar i beure.

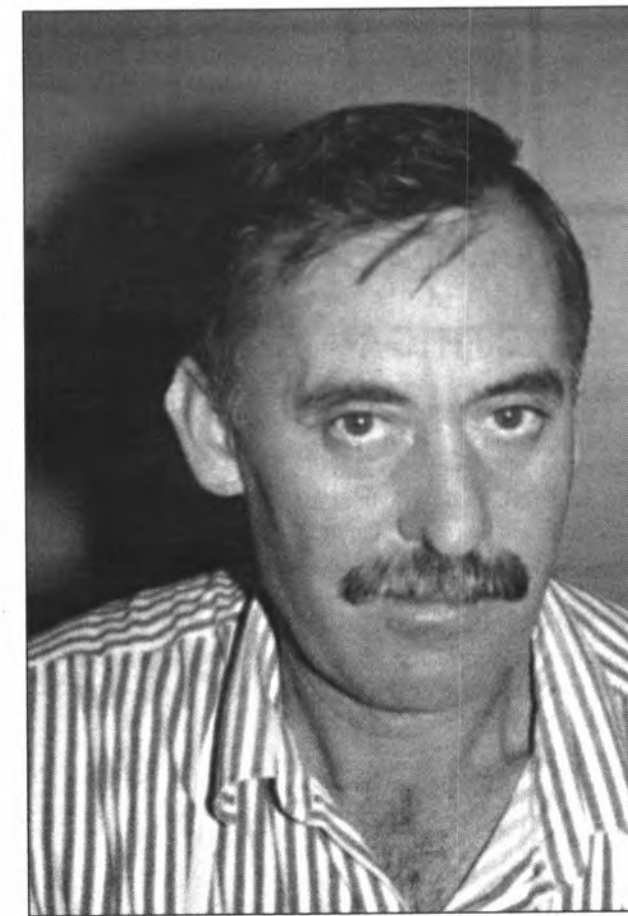
BAR-PISCINA ES MOLINOT
 Berenars i soparets
 Som especialistes en
PA AMB OLI
 Camí de s'aigua, 109
 BINISSALEM

BAR CENTRAL

 Menjars • Tapes variades • Entrepans
 Som especialistes en paelles
 Menú del dia a 600 ptes.
 C/ Cardenal Rossell, 80 •
 Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

zoldas FRAU
 Carrer de Manacor, 121-C
 Tel. 27 85 18
 07007 Palma de Mallorca

Restaurant SES COVES
 Cuina catalana. Reservau taula.
 Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
 C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
 07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

En Pep Muñoz és l'amo del Restaurant Pepes Grill, a sa Coma. Despatxa les piteres de pollastre a la crema, l'escalopa de vedella a la caçadora i l'entrecot al pebre bo. Per unes 1.200 pessetes s'hi menja a la carta. El menú en val 850.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc pis al carrer Tòquio de s'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Lloguer de local de 2.000 m² a la plaça dels Nins, 17, de s'Arenal. Tel. 26 12 03.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa comaprada, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Bonic terreny a Lluçmajor (camí d'Alicanti). Cantó 11 m., caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

**PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS**

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

VENDES

Venc motor fora-borda nou. un Johnson de 14 cv. 150.000 ptes. Tel. 546540.

Venc vestit de submarinista de cinc mil·límetres de gruixa amb aletes i guants. 45.000 ptes. Tel. 515433.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 794903.

Venc motor Mercuri, fora-borda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc taula-escriptori de fòrmica, nova. Ideal per una habitació de nina o nin. 5.000 ptes., en val 10.000. Demanar per na Malena, tel. 410542.

Gran oportunitat. Venc ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu per negociar. Tel. 277990. Marga.

Venc taula grossa de menjador, 6 cadires i una llibreria. Tel. 262772.

Venc compacte, inclou ple-tina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel. 427647.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 534455, o bé veniu a La Punta (Pollença, cra. del Port).

Venc grup electrògen diesel de 3 kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, en perfecte estat. Tel. 591633.

Dancing the Dream. Fans de Michael Jackson. Si vols aconseguir material i informació i vols col·laborar en activitats i projectes entorn d'en Michael, demana per na Kati. Tel. 03096-795071.

Venc parella de coloms butxes per 5.000 ptes. Tel. 754131.

Venc Vespa 200, en bon estat i a un preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze volums de l'*Enciclopedia Estudiantil* que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per fer excursions (cinema, prendre cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apt. de Correus 1.792 Palma.

Pensionista del comerç. Tenc pis, cotxe, terres, molt atractiu, conservat i sa. Vull conèixer senyoreta garrida, culta, neta i formal. 540586.

Propietari de restaurants, vidu, alt i fort, de 58 anys. Vull amistat amb senyora o senyoreta sana i atractiva, a qui agradi viatjar, ballar... 719534.

Metge especialista, 34 anys, alt, plantós i agradós. M'agradaria tenir amistat formal amb senyoreta culta, atractiva i amorosa. 717354.

Senyor casat de 45 anys. Alt i plantós, amb negoci d'immobiliàries. Vull conèixer senyora o senyoreta amb fins formals. Me vull separar. 719534.

Cuiner de primera, separat amb 52 anys, alt, fort i molt alegre. M'agrada viatjar, la pintura, la música, la natura, els nins. Si tens entre 30 i 50 anys, crida'm al 717354.

Oficial electricista. tenc un alt càrrec en una bona empresa, ingressos elevats, estalvis, pis, cotxe. Vull conèixer senyoreta formal. 719534.

Separat de 59 anys, empresari del calçat. Vull conèixer senyora o senyoreta per formar una nova família. 719534.

Fadrí de 30 anys amb empresa de camions. Vull fer amistat amb fadrina de 18 a 30 anys. 717354.

Fadrí alt i fort, jove i plantós. Tenc un taller d'electrònica i Tv. Grans ingressos i bon futur. Vull una amistat molt formal. 717354.

Fadrí de 34 anys. Alt i agradós. Tenc un taller de mecànica i molt de futur. Cer la meva mitja taronja. 719534.

Mare fadrina de poble amb una filla de 2 anys. Vull conèixer jove per formar família amb la meua filla i jo. Te faré feliç. 717354.

Jove agricultor amb molta terra. Som enginyer agrícola. Vull formar una família amb fadrineta intel·ligent. 717354.

Fadrinel·lo que fa feina a EMAYA, amb bons ingressos i bon esdevenidor. Vull una amistat sana amb fadrineta amorosa, garrida, sincera i formal. 719534.

Divorciat de 51 anys, alt i fort. Especialista en maquinària de fusteria amb negoci propi. Bons ingressos. Vull trobar la meua mitja taronja. 540586.

Agricultor de 67 anys, amb terra pròpia. Vull conèixer senyora a qui agradi viure a fora vila, amb molts d'animals. 717354.

Jove administratiu separat sense problemes familiars. Feina fitxa, bon sou, pis, cotxe, terres, estalvis. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent. 540586.

Senyor divorciat, alt i fort de 56 anys. Faig feina a arts gràfiques i tenc un bon sou, estalvis, pis, terres, cotxe. Cerc l'amor de la meua vida. 540586.

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 kg, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... Cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, accept hàndicap físic. Escriure a: Apt. de Correus 41-46240 Carlet (València).

Separat de 30 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Vull formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. Cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, 63 anys, cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Vull formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. Entre 30 i 45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Vull conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Vull contactar amb senyora o senyoreta de 18 a 34 anys a fi de donar-li tot el meu amor. Tenc tot allò que és necessari per fer-te feliç. Joan-Lluís Femenies. C/ dels Mariners, 13-2. 07410 Port d'Alcúdia.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys, cultura superior, amb molt de béns i estalvis, ben conservat, fort i sa. Vull conèixer senyora amorosa, culta i formal. 719534.

Vidu de 64 anys, xef primer d'hotel, cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agradós. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja, que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586.

Senyor alemany de 46 anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

Fadrí de 40 anys, agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Vull amistat formar amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys, alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyora formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Vull conèixer la meua mitja taronja. 717354.

Fadrina de 34 anys. Som garrida, amable, i amorosa. Tenc ganes de fer-te feliç. 717354.

Divorciada, 39 anys. Hostessa culta, amable, amorosa i molt formal. Voldria refer la meua vida amb senyor formal. 717354.

Viuda 59 anys, bon físic, culta, casolana i bona persona. Tenc xalet, cotxe i un bon nivell de vida. M'agradaria trobar senyor senzill i bona persona. 717354.

Viuda de 53 anys, visc tota sola. Tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor de 55 a 65 anys que sia amant de la llar. 549534.

Fadrina francesa, 27 anys, alta i rosa. Guia intèrpret. Cent mil pessetes al mes i cotxe. Cerca home bo amb desitjos de casar-se. 719534.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

**Si estau sols,
veniu
i trobareu parella**

**Gran Prix Master
a la qualitat europea
Gabinet Matrimonial**

Avda. Alexandre Rosselló, 13-3
Tel. 71 95 34 • Ciutat de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Fadrina, 36 anys, professora d'EGB, bona presència, familiar i amorosa. Vull casar-me amb home culte, sense problemes i sense vicis de 36 a 43 anys. 717354.

Jove de 21 anys vol conèixer al-lota per mantenir una relació. Telefona al 820501 i demana per en Toni.

Som una viuda de 61 anys, no tenc problemes familiars ni dels altres. Només tenc el desig d'entaular amiat amb un senyor formal per a un futur que ens interessi a tots dos. Estic ben conservada i som ben agradable. 540586.

Fadrineta aficionada a la música, al cinema i a les aventures, desitja conèixer un al-lot de 25 a 30 anys que tengui les mateixes aficions. Fins seriosos. 717354.

Divorciada de 60 anys, estudis superiors, delegada d'empresa amb bons ingressos i sense problemes de cap classe; desitja refer la vida amb senyor culte. 717354.

Si estàs tot sol com jo, vine a veure'm. Som morena, molt guapa, amorosa i de gran cor. Tenc 28 anys. 719534.

No visquis tot sol més temps. Si me necessites, crida'm. Tenc la vida resolta i sense problemes. Tenc 32 anys.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, amant de la llar i de la natura. Desitja conèixer senyor formal. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Vull formar una família plena d'amor. Crida'm al 717354.

Fadrí de 22 anys, agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354. Jove de 28 anys, tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tota càrrega, sense problemes econòmics. Vull conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amiat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Ets una al-lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Si per a tu el més important és l'amiat i no el físic de les persones, si t'agrada anar al cinema i a concerts o simplement conversar, vull que siguis el meu amic o la meua amiga. Jo sóc gai i tenc 29 anys. Apartat 892-07080 Ciutat de Mallorca.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amiat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Si tens entre 30 i 40 anys, ets com les presentadores de TV3 i vols anar els caps de setmana a la platja, recitals de rock i de folk, telefona'm i hi anirem plegats. 429287.

Professor fadrí, molt elegant, agradable i sense problemes. Me vull casar amb al-lota elegant i culta entre els 18 i els 35 anys. 717354.

Funcionari d'aviació, alt càrrec, 29 anys, de bona talla, fadrí, sense problemes; vull amiat formal amb al-lota de 16 a 30 anys. Crida'm al 717354.

Senyor casat, insatisfet amb la meua parella. Molt bona posició. Vull conèixer al-lota entre els 20 i els 45 anys per tenir relacions esporàdiques. Te puc ajudar econòmicament. 717354.

Vegetarià anglès de 41 anys, 1'85, agradable, fadrí i molt formal. La meua il·lusió seria casar-me amb senyoreta culta, amorosa i a qui agradin els animals. 717354.

Senyoreta molt simpàtica i amorosa de 35 anys, som alta i prima i tenc la vida resolta. Vull conèixer senyor formal per formar família. 719334.

Mallorquí, fadrí, alt i molt agradable, tenc 25 anys i sóc professor de música. Me vull enamorar d'al-lota entre els 16 i els 26 anys. 719534.

Metge de 30 anys, som alt i ben agradable i amb el futur resolt. Vull conèixer al-lota culta entre els 16 i els 30 anys, formal, garrida i a qui agradi ballar. 717354.

Si ets una al-lota no professional de 18 a 45 anys que vulguis ajuda econòmica a canvi de relacions sexuals, crida'm. 719534

Fadrinango de 40 anys. Tenc cotxe, cases i trossos de terra ben grossos i me vull casar. 719534.

Senyor madur, insatisfet am la seva parella, vol conèixer senyoreta entre els 18 i els 50 anys per a relacions esporàdiques. La puc ajudar. 719534.

Si tens entre 45 i 55 anys, ets garrida i galatzona i no vols passar els caps de setmana tota sola, telefona'm al 265005.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amiat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat de correus 1.792. 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

Intercanviem adreces de Penyes del Barça. Voldríem publicar coses del Barça i en català. M. Colom, Ramon Lluï, 33-5-1. Castelló 12005.

Al-lota de trenta anys desitja amiat amb joves que tinguin sensibilitat per la cultura i l'art. Apartat de correus 1107-07080 Ciutat de Mallorca.

SERVEIS PROFESSIONALS

Necessit assistenta d'una quarantena d'anys. Feina tot l'any. Tel. 263814. Joana-Maria.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Autoservei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Píllarí.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Píllarí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Zen-Shiatsu, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/

Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica, xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del marès, 3-A. Ses Cadenes de s'Arenal.

Venc moto SUZUKI model GN 250- 4.000 quilòmetres PM BJ per 350.000 ptes. Tlf. 140393 vespres.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes /hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els di-

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

lluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: **Ajuda Evangèlica dels Països Catalans.** Apt. de Correus 1.022. 12005 Castelló. Tel. (964) 207607 (secció d'ensenyament).

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'Apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

L'ESTEL de Mallorca

El diari dels mallorquins!!

SUBSCRIVIU-VOS-HII!

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

MALLORQUINS!
MALLORQUINES!COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA!!

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Miquel Gelabert (Sant Llorenç). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. El PSM hem de votar.

Elisabet Rabassa (Portocristo). No és just. Aquí, al Port, només sents parlar en castellà. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

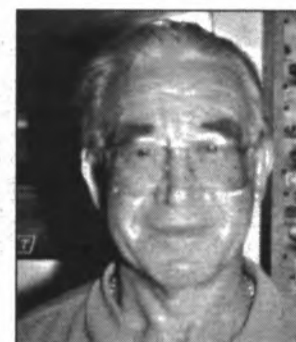
Tomàs Sureda (s'Illot). És vergonyós que tot un president del Govern Balears hagi fet la majoria de discursos electorals en foraster. Jo he votat PSM.

Joan Melis (Cala Millor). Els mallorquins no tenim dret a la vida! No gens ens estimen aquests del PP. Jo vot els independents de Portocristo.

Antoni Fuster (Capdepera). No, no és just. Aquests del PP no estimen la llengua catalana. Sempre vot PSM.

Jaume Massanet (Artà). Injust. No gens ens estimen aquests del PP. Jo vot partits mallorquins.

Maria Pons (Sant Llorenç). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins com el PSM o UM hem de votar.

Maria Roig (Portocristo). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

Joana-Maria Nadal (sa Coma). Injust. Aquests del PP no ens estimen. Unió Mallorquina he votat.

Jordi Soteres (Cala Millor). Injust. No gens ens estimen aquests del PP. He votat els independents de Portocristo.

Maria Moranta (Cala Millor). No és just. No gens ens estimen aquests del PP. Sempre vot PSM.

Joan Florit (Sineu). És una manca de respecte envers els mallorquins, i això és molt greu. Hem de votar partits mallorquins.

Maria Massanet (Sant Llorenç). Injust. No ens estimen, ni a nosaltres ni la nostra llengua, aquests que comanden. El PSM hem de votar.

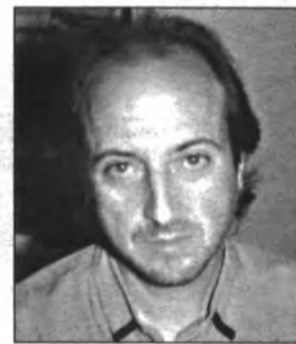
Francisca Genovard (sa Coma). No és just! És clar que no ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. PSM, UM o ERC hem de votar.

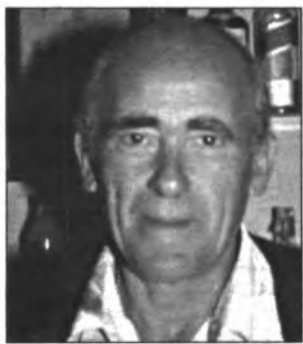
Xesc Maiol (sa Coma). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Els independents de son Carrió he votat jo.

Madones de Superfrancisca (Cala Millor). No! no és just! No gens ens estimen aquests del PP. Nosaltres hem votat independència. Hem votat per Portocristo!

Nofre Roig (Porreres). Jo ja n'estic negre d'Espanya!!! Ens prenen la llengua i els doblers! Aquests del PP no ens estimen. He votat PSM.

Antoni Llull (Sant Llorenç). Si mateix fa colló, això! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar UM.

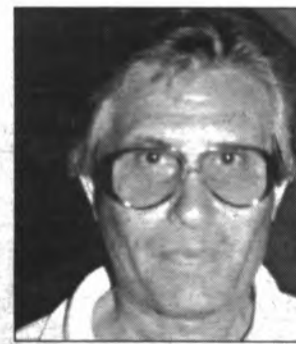
Francisca i Carolina (s'Illot). Molt injust! No gens ens estimen aquests del PP. Nosaltres hem votat PSM.

Bernat Oliver (Cala Millor). No és just. Aquests del PP ens discriminen. Sempre vot partits mallorquins.

Aina M. Umbert (Sant Llorenç). Injust. No fan res per nosaltres aquests del PP. Jo som de CB.

Guillem Fullana (Sant Llorenç). No és just. Els qui comanden no estimen mai el poble. Si votam partits mallorquins serà igual.

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Regina Schulz (Cala Millor). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Maria Febrer (Son Servera). No és just ni prop fer-hi! No gens ens estimen aquests del PP. Sempre vot PSM o UM.

Montserrat Riera (Cala Millor). No, no és just! És vergonyós que Ràdio Balear de Manacor parli sempre en foraster. Sempre vot un partit mallorquí.

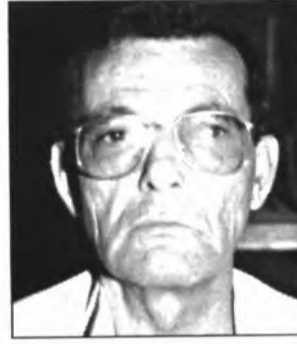
Ventura Vallès (Manacor). No és just. Tot és per als qui no són de Mallorca. De seguir així la nostra cultura i la nostra llengua s'esvairan. Partits mallorquins com el PSM o UM hem de votar.

Maria Gayà i Maria Riera (Sant Llorenç) Injust. Ben poc ens estimen aquests que comanden. Ens agrada el PSM.

Assumpta Moreno (Son Servera). No és just! No gens ens estimen aquests que comanden. Jo he votat PSM.

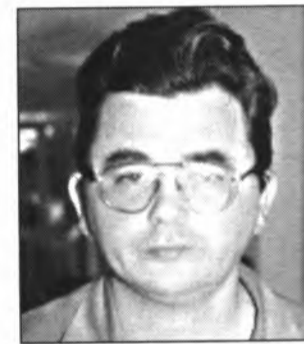
Teodor Fàbregues (Cala Millor). No és just. No gens ens estimen aquests del PP. Hem de defensar la nostra terra. Hem de votar partits mallorquins. Som militant d'UM.

Antònia Servera (Sant Llorenç). No, no és gens just. No gens ens estimen aquests del PP que comanden. Convé votar partits mallorquins.

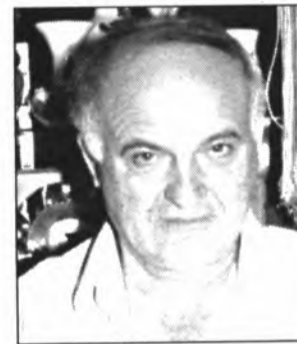
Montse Bassa (Manacor). Injust. No gens ens estimen aquests del PP. Jo he votat PSM.

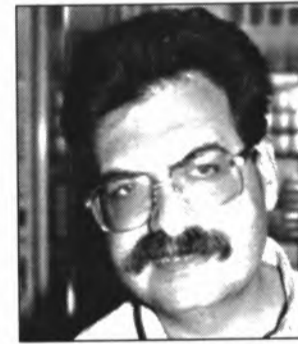
Antoni Femenies (Sant Llorenç). Ben injust! No gens ens estimen aquests que comanden. UM m'agrada.

Pere Petite (Cala Millor). Això és injust i discriminatori! Aquests del PP no estimen més que la seva butxaca. Sempre hem de votar els nostres, els partits mallorquins.

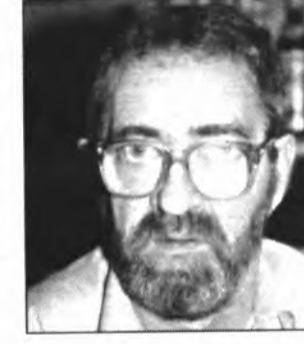
Antoni Servera (Cala Millor). No, no és just. Gens ni mica ens estimen aquests del PP. A ca nostra se vota mallorquí. La meva dona i jo votam UM, el fill gran PSM i el petit és d'ERC.

Enric Vinyes (Cala Millor). Injust. No gens ens estimen aquests del PP que comanden. ERC m'agrada.

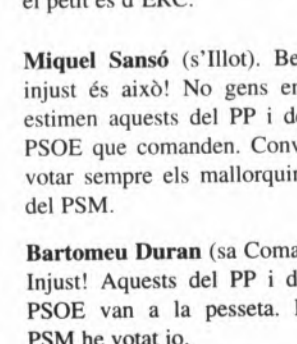
Miquel Vives (Son Servera). No és just. No gens ens estimen aquests del PP que comanden. Totalment d'acord. UM o PSM hem de votar.

Juan Rojo (Cala Millor). Com a comunista que sóc, crec que això és totalment discriminatori. Els problemes de l'Estat espanyol s'arreglaran quan se creï un Estat federal.

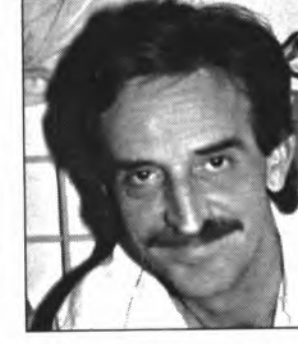

Miquel Llull (Son Servera). No! no gens ens estimen aquest del PP que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Miquel Sansó (s'Illot). Ben injust és això! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Convé votar sempre els mallorquins del PSM.

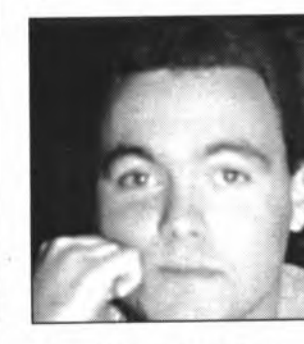
Bartomeu Duran (sa Coma). Injust! Aquests del PP i del PSOE van a la pesseta. El PSM he votat jo.

Bernat Galmés (Manacor). No és just! Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. El PSM m'agrada.

Maria Valcaneres (Son Servera). Molt injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Jo vot PSM!

Miquel Sampol (Manacor). Injust. Els del PP no estimen la terra ni la llengua. Van a fer doblers i punt. Jo he votat Els Verds.

Maria Barceló (Cala Millor). No és just. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Convé votar UM.

Antònia Brunet (Sant Llorenç). Injust! Estimen més els forasters que els mallorquins aquests del PP i del PSOE. Sempre hem de votar PSM.

Joana Adrover (Cala Bona). No és just! Només miren per ells mateixos aquests del PP que comanden. UM o PSM hem de votar.

Bernat Riera (Son Servera). És clar que no és just! El PP i el PSOE no ens estimen. Jo som d'UM.

Elisabet Egea (Manacor). Som filla de forasters iestic admirada que ningú defensin els mallorquins. El PP i el PSOE són partits espanyols que s'enduen els doblers dels mallorquins cap a Espanya i fan el possible per castellanitzar Mallorca. Jo estimo molt Mallorca. El PSM o UM hem de votar.

Joan Llull (Sant Llorenç). No és just! L'ànima ens volen robar aquests del PP i del PSOE que comanden. UM o PSM hem de votar.

Marcel·lí Pérez i Rafel Amengual (Cala Bona). No és just! No gens ens estimen aquest del PP que comanden. Hem votat PSM.

Jaume Cànaves (Cala Bona). Injust! Aquests que comanden no ens estimen. El PSM m'agrada.

Sebastià Cervera (Son Servera). Això no és lo seu ni de molt. Ens han demostrat ben a les clares la seva estimació aquests del PP i del PSOE que comanden! Hem de votar partits mallorquins.

Fumar no està de moda

Fa uns anys ningú no posava en qüestió el tabac, i el fumar era un hàbit en augment socialment acceptat. El descobriment dels seus efectes perjudicials ha canviat totalment la tendència en els països desenvolupats cap a una disminució constant del consum de tabac i cap a un augment de la pressió social sobre els consumidors. Això és especialment evident en el cas dels homes: fumaven un de cada dos (50%) durant els anys setanta; la baixada s'ha fet més evident durant els últims anys i actualment només fuma un de cada tres (30%). A hores d'ara podem dir, en relació a les dones, que hi ha més dones joves que comencen a fumar que homes i, també, que hi ha menys dones adultes que deixen de fumar que homes.

Podem, per tant, afirmar que les xifres globals de consum tenen tendència a disminuir. El tabac ja no té el mateix atractiu que tenia en altres èpoques per als joves i per a la gent més gran, i podem també confirmar, com a conseqüència de l'anterior, el notable descens en la freqüència de l'ús del tabac pels joves.

Des del nostre treball a l'Equip de Promoció de la Salut del Consell Insular de Mallorca, observem entre els estudiants de Mallorca com s'ha triplicat la quantitat de no fumadors en el període de 1981-1992, així com el descens dels qui fumen diàriament, quantitat que ha disminuït pràcticament en la mateixa proporció en què han augmentat els no fumadors, fins a una tercera part. Ambdós fets, juntament amb la disminució dels fumadors ocasionals, ens permet pensar en un col·lectiu de joves en edat escolar ben sensibilitzats i entre els quals fumar comença a considerar-se un hàbit desagradable, perillós i que no interessa. Podem pensar que aquestes dades no serien massa diferents de les que trobaríem entre la població escolar de la resta de les illes.

Pensem que val la pena fer tots els esforços necessaris per tal de reduir molt més aquest 25% de joves que encara fumen diàriament o ocasional, però també especialment per retardar l'edat d'inici al tabaquisme molt més tard dels 14 anys, l'edat mitjana actual en què es comença a fumar. S'ha comprovat que, un cop iniciats en el consum, els nous fumadors l'augmenten de forma progressiva, acomodant-se

a una dependència que es perllongarà més enllà del món escolar. Com més aviat es comença a fumar, més probabilitats hi ha d'arribar a consums importats de tabac. És important, doncs, retindre aquests dos fets:

a) La tendència actual majoritària és de no començar a fumar. Esser fumador és un inconvenient.

b) Molts dels qui fumen volen deixar-ho. Per tant, cal que se'ls facilitin els mitjans per fer-ho.

El tabaquisme

L'OMS ens recorda contínuament que «les malalties relacionades amb el consum del tabac constitueixen, en els països econòmicament avançats, causes molt importants d'incapacitat per al treball i de mort prematura, fins al punt que la lluita contra l'hàbit de fumar podria ésser més útil per millorar la salut i perllongar la vida de la població que qualsevol altre programa de medicina preventiva». El tabaquisme es converteix, així, en una epidèmia molt greu, especialment per als joves: en termes generals,

dels 2.300 milions de joves que viuen actualment al món, 800 milions es faran fumadors.

Des del moment que hom es converteix en fumador habitual, el fum del tabac comença una tasca lenta, però progressiva i infatigable.

Si els efectes perjudicials que tenen les drogues fossin immediats les consumiria poca gent, ja que comprovarien personalment que els possibles avantatges no compensen, ni de molt, els greus inconvenients. Aplicant-ho al cas del tabac, normalment han de passar uns quants anys perquè apareguin els importants efectes negatius i, per tant, la percepció del perjudici que causa no és immediata.

Els lleugers efectes negatius a curt termini fa que moltes persones no es plantegin deixar de fumar, mentre que una part de la gent que decideix deixar de fumar no ho fa perquè noti que el tabac l'està perjudicant, sinó perquè creu en els estudis científics que demostren que existeixen problemes lligats al tabac. És per

això que després d'un infart de miocardi (malaltia que té relació amb el fumar) els fumadors solen seguir en una gran proporció els consells dels metges d'abandonar el tabac. Però, és clar, seria important que aquesta decisió de deixar de fumar s'hagués pres molt abans.

Els efectes a curt termini

En un principi, fumar sol ésser percebut com una qüestió de plaer. Satisfà unes necessitats socials, psicològiques i biològiques, sobretot quan ja s'ha establert l'addicció.

Quan l'hàbit s'ha convertit en addicció, alguns dels efectes físics negatius més importants poden quedar emmascarats, però generalment són presents en major o menor intensitat:

Fatigabilitat; risc d'alteracions i problemes en la cavitat oral, gargamella, cavitat nasal i oïda; refredaments freqüents, augment de tos i expectoracions; inapetència i alteracions alimentàries, problemes de concentració, etc. Tots aquests efectes seran més presents a mesura que passi el temps.

Un aspecte important per al jove que comença a fumar és l'econòmic: tindrà doblers suficients per gastar-se'ls en tabac? Aquest problema no serà igual per a tots, ja que hi ha joves que disposen de quantitats importants de doblers, però n'hi ha d'altres que hauran de deixar de fer algunes de les coses que els agrada per poder fumar.

Els efectes a llarg termini

L'hàbit de fumar redueix considerablement l'esperança de vida. La mortalitat dels fumadors és entre un 30% i un 80% més alta que la dels no fumadors. Aquestes són les causes: el càncer bronco-pulmonar, la broncopneumonia crònica i les malalties cardíaco-vasculars, essencialment; també són importants per la seva incidència: els càncers de boca i tub digestiu, úlcera gastro-duodenal, osteoporosi, hipertensió...

Per parlar de xifres concretes, els fumadors tenen un risc onze vegades superior de desenvolupar un càncer de pulmó, sis vegades superior d'una bronco-pneumonia crònica i nou vegades superior de patir algun tipus d'alteració vascular perifèrica.

A l'Estat espanyol podem atribuir al tabac la mortalitat de prop de 40.000 persones l'any. A les illes, fent els mateixos càlculs, 1.000 persones moren cada any per culpa del tabac. En aquests moments, de cada deu persones que moren per culpa del tabac, tres són dones i set són homes,

xifres que aniran canviant a causa de la proporció creixent de dones fumadores.

El perquè d'aquests efectes negatius

El tabac és un producte que s'obté per la manipulació industrial d'una planta, la *nicotina tabacum*, cultivada extensament arreu del món en climes càlids i humits. Les fulles de la planta, una vegada seques i tractades convenientment amb diferents productes, es converteixen en tabac sota les formes de cigarrets, cigars pursos o tabac de pipa.

El fum del tabac es compon d'un nombre important de substàncies (se'n coneixen al voltant de tres mil), entre les quals destaquem les següents: *el monòxid de carboni (CO)*, és un gas incolor, inodor, molt tòxic per la seva afinitat per l'hemoglobina, de la qual desplaça l'oxigen i dificulta la seva funció en l'oxigenació cel·lular. *Quitrans*, són substàncies integrants del tabac, que s'alliberen després de transformar-se com a conseqüència de la combustió en fumar i tenen una gran capacitat cancerígena. El benzopirè, l'antracè, les nitrosamines i el fluorantrà, en són els més coneguts. *Substàncies irritants*, el fum del tabac les conté en quantitats variables, però sempre importants. Són les responsables dels signes més habituals en el fumador: la tos seca, irritativa (per la bronquitis crònica), la sensibilitat gustativa i olfactiva (per irritació directa de les papil·les respectives del nas i la boca), augment de la secreció faringo-bronquial o la insuficiència respiratòria (per l'emfisema, un estat avançat i molt greu d'afectació pulmonar). Tot i no ésser tan important com el dels quitrans, cal no oblidar el seu poder carcinogènic.

La *nicotina*, és la substància més característica del tabac, és tractada d'un alcaloide, un producte nitrogenat, d'estructura química complexa, molt actiu en petites dosis, semblant a altres coneguts com la cafeïna, la quinina o la morfina. És molt volàtil i soluble en aigua, motiu pel qual quan s'inhala passa ràpidament a la sang a través dels alveòls pulmonars. Exerceix el seu efecte estimulador sobre el sistema nerviós central amb rapidesa i té una vida mitjana activa de 30 a 60 minuts, essent finalment metabolitzada pel fetge i eliminada pel ronyó.

La seva capacitat de produir addicció, coneguda ja des de ben antic, és més potent que la de l'alcohol i de la heroïna.

Té efectes sobre la majoria d'òrgans i sistemes orgànics, pe-

Nicotiana glauca L.
de *quoniam Tabac*

rò especialment sobre el cor i les artèries (causa taquicàrdia i vasoconstricció), sobre els músculs i el sistema nerviós (és causa de la hipertonia muscular i de la hiperexcitabilitat, que dificulten la pràctica esportiva de manera important), i sobre l'aparell digestiu (causa de l'hiperperistaltisme i la hipersecreció, efectes destorbadors de la digestió).

Com i quan començam a fumar

La influència de l'entorn és fonamental en l'inici del consum i durant les primeres fases de l'hàbit. Efectivament, les primeres experiències amb el tabac no són, la majoria de vegades, agra-

“

La seva capacitat de produir addició és més potent que la de l'alcohol i l'heroïna.

”

dables, ja que les persones senten la irritació molesta de la inhalació del tabac. Però a força de repetir la conducta de fumar, el jove que ha iniciat l'hàbit aconsegueix vèncer la desagradable sensació que produeix el fum en esser aspirat.

En el període que va des de la primera xuclada de fum (al voltant dels 14-15 anys) fins a convertir-se en fumador habitual, el jove passa per un procés d'aprenentatge en el qual distingim les següents etapes:

La curiositat. L'afany de conèixer, per provar i per explorar les novetats, és un tret característic de l'adolescència. Tot el que de positiu té aquesta «necessitat essencial» dels joves per afrontar i resoldre els reptes del seu entorn, pot acabar convertint-se en un element de risc.

La pressió del grup. Hem de recordar que l'actitud que mantenen els amics cap el tabac influeix directament en el teu comportament. A vegades, en dir «no» al tabac (o a altres drogues) el jove tem que s'interpreti com dir «no» al grup; en el mateix sentit, també dir «sí» al tabac quan significa dir «sí» al grup, afirmant la relació d'identitat i de pertinença.

La pressió social. Són molts els indrets en la societat que inciten al consum del tabac, que pres-

sionen la facultat de decidir dels joves. Sols per recordar-los, esmentarem la importància de la publicitat, la conducta dels adults fumadors (moltes vegades, els propis pares), la imatge d'alguns cantants i líders juvenils, etc.

Habitució. Una part dels joves que arriben a provar el tabac no el seguiran consumint més tard i el tabac deixarà d'esser un problema per a ells. Altres, però, seguiran un procés d'adaptació progressiva de forma més o menys lenta. Per aquests últims, fumar ha deixat d'esser una conducta puntual a tots els moments i situacions. L'adolescent aprèn quan i com utilitzar el tabac. El procés és que el jove accepta cada cop més freqüentment els cigarrets que se li ofereixen, fins que, finalment, ell mateix acaba comprant tabac per poder fumar sempre que en tingui ganes.

Dependència. Així com avança el consum del tabac, talment com passa amb altres drogues, l'organisme s'habitua al tabac i es deixen de percebre les sensacions i els efectes desagradables inicials. Poc a poc, es va creant un estat de dependència a partir de l'efecte de la nicotina sobre el cervell, i l'hàbit de fumar es va integrant en la nostra vida social i psicològica. Estam davant un procés cada vegada més regular, més habitual, més automàtic i inconscient.

Quan s'ha arribat a l'estat de dependència, el cigarret s'ha convertit en un element indispensable en la vida de la persona, que ja fuma en tots els moments i en totes les situacions. A mesura que passen els anys, la nicotina va fent el seu treball i, en realitat, finalment ja no és fuma tant pel gust i satisfacció del tabac sinó per evitar les molèsties que provoca l'abstinència.

Una de les manifestacions clares de dependència del tabac apareix quan s'intenta deixar de fumar. És el que s'anomena *síndrome d'abstinència*, que és un conjunt de manifestacions més o menys desagradables lligades a la manca de tabac. Aquestes manifestacions, que no tothom manifesta amb la mateixa intensitat, consisteixen en ansietat, desig imperiós de tornar a fumar, potser insomni, dificultat de concentració, sensacions de vertigen, fatiga... Insistim que aquestes molèsties, que poden durar entre set i quinze dies, aproximadament, depenen molt de l'actitud de l'individu. Existeixen grans fumadors que no experimenten la menor dificultat en deixar de fumar. **Consell Insular de Mallorca. Servei d'Acció Social i Sanitat** Ω

Gloses

Peguen sense compassió

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Després de llarg temps passat sa persona fa judici, benefici o perjudici, tot ho tendrà recordat; a dins el seu cap ficat jutjant allò que ha de fer, sa venjança, la prendré contra el qui m'ha enganyat.

Qui és que mos ha enganyat? se demana es mallorquí. Tot aquell que dirigí es *mando* al seu dictat a molta gent ha *apurat* amb ses seves exigències molts toquen ses conseqüències de modo desafortat.

Quan governà n'Aguiló de batle a dins Ciutat, després des duro guanyat pagaves contribució; sen duia part des caixó, però, compte no et donaves, era poc lo que pagaves, no et pegava tremolor.

En Fageda quant va entrar a comandar lo seu dia es *pago* acursaria, quatre mesos senyalà; abans des duros guanyar, si és que hagués duita sort, mirau amb a quin conhort, sa cara li mirarà.

I aquell que no pot pagar perquè troba capamunta el vint-i-dos se li ajunta per acabar-lo de matar; si a sa Banca March se'n va perquè li facin favor, prop des trenta és taló s'interès li sortirà.

Quan n'Aguiló comandava de batle a dins Ciutat jo tenia assignat es *pago* que me tocava; setanta mil n'entregava a sa recaptació, en canviar de senyor cent trenta-tres m'assignava.

Com podrà pagar es pagès amb s'anyada que ha venguda?, no ha quedada cap pruna, d'ametla no queda res; es gra, deman, a on és que el seu moment s'escampà?, té s'abono per pagar, de pensar s'emmalalteix.

Mallorca un *mando* té de per tot ell vol cobrar perquè los ha de donar an els molts bagots que té;

a ells retribuïré perquè me donin es vot, seguiré fent aquest joc, sa majoria trauré.

'Niran tant munyint sa vaca, pels pobles i per Ciutat, propietari *apurat* per cercar duros se trava; de veritat no es pensava que això pogués succeir, hem arribat a mal fi amb corda ben estirada.

Molta persona vivia a dins negocis petits, se xuclava els seus dits sa dolçor se la sentia; tot moment ampliaria perquè bons duros guanyava però una gent entrava de *pagos* l'aufegaria.

Quant tot està rebenat han vengut eleccions, un esbart gros de senyors pels pobles han predicat; que es malalt serà curat,

per tenir sa medicina; augmentaran sa quantia des qui molt ha gemegat.

De gent fixa no en trauran perquè sa llei los empara, n'hi ficaran un altre així dos bagots seran; ses pagues augmentaran a ells i a ses empreses, ses pessigolles mestresses un i s'altre sentiran.

És molt dolç es comandar, per això hi ha quimera, per això fan tanta esquera, no s'aturen de xerrar; ells miren de poder entrar i assignar-se bona paga, ben segur, si no cobrava, no es voldria molestar.

Manegen tants de milions que arriben a arreplegar, es moment deu arribar a tenir plens els caixons; hi sumen afegitons d'aquells que s'han descuidats, un vint per cent li han sumat, no hi valen reclamacions.

En tants d'anys de comandar Mallorca, mateixa gent, han tengut ells molt present a tota cosa gravar; res han volgut descuidar, lo més insignificant 'ribaran a exigir tant, que pagarem per pixar. Ω

Vida i desatres de Gabriel Canyelles i companyia

ES GALL

Cansat de cantar el viure de qui el poble té a un racó, volia acabar d'escriure; mes segueixen les destrosses d'abans de la votació i els morts surten de les fosses i prest veurem coses grosses... No es pot parar la cançó.

Si el poble mai no s'immuta i el cacic torna a votar, no es queixi si tot s'embruta, si en lloc d'un sant una puta troba quan se'n va a resar.

Tant de dreta com d'esquerra sempre és fatal un cacic; tot quan toca, tot ho esguerra... És un càncer de la terra i l'han votat altre pic.

Tant si es tracta d'ells com d'elles, qui al president fa un favor cobra amb càrrecs d'en Canyelles i dels seus que són trapelles, tant si serveix com si no.

Ell no mana, fureteja, si almanco dialogàs!, compra aquell a qui demana el vot o el suport... santa Anna!, que ho digui en Pere Llinàs.

I en Berastain, que galleja, amb un càrrec generós, Maria Antònia festeja... així en Canyelles maneja el que no és seu, com si ho fos.

Moltes coses més diria, ja les vos diré demà; més escainaré aquell dia que ens entri la tirania que ens va prometent n'Aznar. Ω

Alexandre Miquel, un racista antimallorquí

Quan dilluns dia 22 ens va entrevistar al nostre local el Sr. Alexandre Miquel, pensàvem que les coses havien quedat prou clares entre ell i nosaltres. Ara s'ha vist que les dues hores llargues de conversa cordial no van servir de res i que el Sr. Alexandre Miquel té dues cares i ha mudat d'opinió. Per què això? La resposta aclaridora convé que arribi al gran públic, i és que tot Mallorca ha de saber les paraules que ens va dir el Sr. Alexandre Miquel just encetada la conversa: **el mateix dia que ERC va presentar la campanya Barco, una persona molt important del PP em va telefonar a ca meva perquè condemnàs públicament ERC i vos acusàs de racistes. Naturalment m'hi vaig negar i vaig veure clar que la campanya no era contra les persones.** Ara s'ha comprovat que Alexandre Miquel

s'ha repensat el tema o que les pressions sota mà del PP han augmentat fora mida. En qualsevol cas, una persona que actua honestament i va amb la veritat per davant –i aquest és el nostre cas– no ha de tenir por de persones hipòcrites com el Sr. Miquel.

El Sr. Alexandre Miquel –ex-membre de LCR (*Lliga Comunista revolucionària*) i del col·lectiu *Revolta*– ha negat públicament que les illes Balears i Pitiüses siguem una colònia d'Espanya i ens ha acusat, sense donar proves, de racistes i xenòfobs. Molt bé! Nosaltres demostrarem tot seguit que el racista antimallorquí és ell i que a més a més actua com un instrument del colonialisme contra Mallorca. Vejam, on era el Sr. Alexandre Miquel quan la jove mallorquina Antonina Pujol i Bosch va esser retinguda i vexada per un guàrdia

civil de trànsit per xerrar en mallorquí? On era quan el professor Lluís Segura Ginard a esser obligat a abandonar el seu lloc de treball per fer les classes en català al Col·legi d'Advocats? On era el Sr. Miquel quan vuitanta-un joves de Binissalem van denunciar al Defensor del Poble les coaccions, insults i agressions de què van esser objecte per part de la Guàrdia Civil per motius lingüístics? On era el Sr. Alexandre Miquel quan la professora Joana Cantallops va esser acomiadada del col·legi La Salle d'Inca per donar suport a un grup de pares que volen l'ensenyament en català? On era el Sr. Alexandre Miquel quan un metge de Palma es va negar a atendre una al·lota perquè tenia el seu nom, Maria de La Pau, escrit en mallorquí?

Ahir mateix, dia 25, la premsa es feia ressò del regidor del PSM de Son Cervera que havia estat expulsat d'un bar del poble perquè havia xerrat en mallorquí. Fa dues setmanes, el Sr. Juan Morro del PP i president de l'associació anticatalana *Sa Nostra Terra* va declarar a la premsa: **Admiro a los catalanes siempre y cuando estén en Cataluña** (*Baleares* 4.V.95). On era el Sr. Alexandre Miquel en aquells moments? Per què no va dir obrir boca llavors? Per ventura perquè Juan Morro i Alexandre Miquel són del mateix partit, el PP, que ha fet de la catalanofòbia un ús similar al de Hitler amb l'antisemitisme?

No, senyores i senyors. ERC no és racista, de cap de les maneres. Nosaltres no tenim en compte ni llinatges, ni lloc de procedència o color de la pell. La campanya d'ERC ha estat plantejada sobre fets i actituds, per què com ha dit mil vegades Jaume Santandreu –una persona absolutament neta de qualsevol sospita de racisme i que va dins les llistes d'ERC–, **foraster és un professió que s'exerceix.** Acabem de moment, aquesta rèplica d'urgència. Mai no haguéssim esperat aquesta ganivetada per l'esquena de vostè, Sr. Alexandre Miquel, una persona que coneix punt per punt el programa d'ERC

a. c. r.

TOMEU MARTÍ I FLORIT

Núria Cadenas

Fa uns dies va ser a Mallorca na Núria Cadenas, militant independentista i ex-presa política, per presentar els seus dos llibres *Cartes de la presó* i *Memòries de la presó*.

Na Núria Cadenas em sembla una persona íntegra, em sembla que estam davant un cas únic de dignitat portada al límit, de dignitat feta persona. Na Núria és un exemple de lluitadora i, paradoxalment de dona lliure, perquè a la llibertat no li poden posar murs, ni barrots i ella amb la seva actitud constant, tant dins la presó com fora, ha actuat com una persona lliure. La lectura del seu segon llibre m'ha impressionat i en vull extreure una frase que, em sembla, resumeix aquesta actitud: «a la presó no hi ha gestos heroics; només dignitat per sobreviure». Sens dubte tota una lliçó d'actitud vital.

Na Núria ha viscut la part més obscura d'aquest estat que nega les llibertats al nostre poble, la cara B d'aquesta «democràcia», d'un sistema que es manté a base de clavegueres en forma de GAL i corrupció, de CESID i fons reservats, de presons i tortures... I és només en aquest context que es pot entendre que persones com na Núria siguin considerades perilloses. L'Estat espanyol, per la seva pròpia naturalesa, necessita ofegar les ànsies juvenils i alliberadores de persones que, com na Núria, entenen que val la pena lluitar par la col·lectivitat.

Na Núria ha estat prop de sis anys a presons espanyoles, ha patit maltractaments, incomunicacions, aïllaments, intents de vexació i d'humiliació, però avui continua la seva lluita, la nostra lluita.

Té només 25 anys i és un exemple per a tots nosaltres. Un exemple i un mite. Ω

Núria Cadenas en l'acte de presentació a Palma dels seus dos llibres.

sobre la immigració ja que li vam donar en mà: pàgina 49: **ERC és conscient que cal establir una política sobre immigració en una doble direcció: d'una banda, ajudar els països del Tercer Món per impedir que els seus ciutadans hagin d'exiliar-se per motius econòmics, i d'altra, garantir que aquells que s'estableixin a les illes, igual**

que els ciutadans del nostre país, puguin viure-hi dignament i sense cap mena de discriminació. Sr. Alexandre Miquel, vostè no pot al·legar en defensa pròpia manca d'informació. La seva actuació i el seu article només tenen un nom: hipocresia i racisme antimallorquí. **Josep Palou, president d'ERC a Balears i Pitiüses** Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
C.P.....
 Població.....
 C.I.F. Tel

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
 Apartat de Correus 124
 07600 s'Arenal de Mallorca**